

doprinos aktivnih
građana

Naslov: Doprinos aktivnih građana

Podnaslov: Zbornik preporuka sa skupova predstavnika građanskih inicijativa i aktivista okupljenih u povodu 10-godišnjice osnutka Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva i Europske godine građana na regionalnim događanjima u Osijeku, Bjelovaru, Koprivnici, Rijeci i Splitu

Izdavač: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
Zagreb, Štrigina 1a

Telefon: 01/2399-100

Telefaks: 01/2399-111

E-pošta: zaklada@civilnodrustvo.hr

Internetska stranica: <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

Za izdavača: Cvjetana Plavša-Matić

Grafičko oblikovanje: Tomislav Matek

Uredila: Ruža Beljan

Tisak: tiskara Intergrafika

Naklada: 700 kom

ISBN 978-953-7885-04-5

SADRŽAJ

	str:
Uvod	4
Izveštaje o raspravama pripremili su koordinatori (-ice) po regijama:	
Osijek , 15. listopada 2013.	7
- stol A (koordinatorica: Nikoleta Poljak)	
- stol B (koordinatorica: Mirela Alagić)	
- stol C (koordinatorica: Dijana Lazić)	
- stol D (koordinatorica: Zdenka Radić)	
- stol E (koordinatorica: Martina Ugljik)	
- stol F (koordinatorica: Jelena Zloić)	
Popis sudionika	
Popis najaktivista/ica	
Bjelovar , 18. listopada 2013.	17
- stol A (koordinatorica: Snežana Paripović)	
- stol B (koordinatorica: Jelena Kolesarić)	
- stol C (koordinator: Ivan Čurić)	
- stol D (koordinatorica: Gordana Paton)	
- stol E (koordinatorica: Adriana Božić)	
Popis sudionika	
Popis najaktivista/ica	
Koprivnica , 22. listopada 2013.	27
- stol A (koordinatorica: Sonja Hlebar)	
- stol B (koordinatorica: Ana Mikulić)	
- stol C (koordinator: Darko Ciglar)	
- stol D (koordinatorica: Ines van Hoek)	
Popis sudionika	
Popis najaktivista/ica	
Rijeka , 25. listopada 2013.	37
- stol A (koordinatorica: Jelena Androić)	
- stol B (koordinator: Petar Ležaja)	
- stol C (koordinator: Ivan Lucić)	
- stol D (koordinatorica: Maja Uršić Staraj)	
Popis sudionika	
Popis najaktivista/ica	
Split , 29. listopada 2013.	45
- stol A (koordinatorica: Josipa Tomašević)	
- stol B (koordinatorica: Aleksandra Janjić)	
- stol C (koordinator: Milan Bijelić)	
- stol D (koordinatorica: Tanja Radić)	
- stol E (koordinatorica: Mirjana Kučer)	
- stol F (koordinatorica: Patricija Granić)	
- stol G (koordinatorica: Željana Buntić-Pejaković)	
- stol H (koordinatorica: Nives Ivelja)	
- stol I (koordinatorica: Zvezdana Bajić)	
Popis sudionika	
Popis najaktivista/ica	

UVOD

Vrijeme je: za aktivne građane i građanke

Svijet u kojem živimo ispunjen je i temelji se na složenim odnosima i procesima koji se (pre)brzo mijenjaju i izmjenjuju. Svijet je to kojeg potresaju krize - od onih financijskih do moralnih. Čini se kao da smo se udaljili od temeljnih načela i vrijednosti. No, ta udaljenost od vrijednosti udaljila je i ljude jedne od drugih. I zato je vrijeme da se vratimo pojedincima –građankama i građanima kao ishodištu i pokretačima svih promjena ne čekajući pri tom da to napravi netko drugi, netko umjesto nas ili za nas, već svatko od nas ponaosob treba biti promjena koju želimo vidjeti ili doživjeti.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u ovoj 2013. godini, koja je ujedno i Europska godina građana, obilježava 10-godišnjicu osnutka i 9 godina sustavne podrške razvoju civilnoga društva u Republici Hrvatskoj. Među brojnim i različitim oblicima podrške naročito se istakla podrška građanskim inicijativama kroz natječaj "Naš doprinos zajednici" kojom je omogućena podrška aktivnim građanima i građankama u lokalnim zajednicama koji su svojim angažmanom, ali i volonterskim doprinosom uspjeli učiniti ili pokrenuti promjene u svojim sredinama. U proteklih 9 godina Nacionalna zaklada je što izravno, a što putem svog Decentraliziranog modela financiranja u partnerstvu s 4 regionalne zaklade, podržala 909 građanskih inicijativa sa ukupno 11.817.926,10 kuna. Vrijednost pojedinačne podrške građanskim inicijativama iznosila je između 13.000,00 i 15.000,00 kuna.

U godini kada Nacionalna zaklada obilježava 10-godišnjicu osnutka, ali i Europsku godinu građana, odlučili smo se da "riječ damo građanima" i organizirali u suradnji s partnerskim regionalnim zakladama i regionalnim centrima podrške, regionalna događanja u 5 hrvatskih gradova koja su okupila aktivne građane i građanke s ciljem da se međusobno upoznaju i zajednički rasprave kako prepoznate probleme u lokalnim zajednicama riješiti kroz uključivanje građana i suradnju s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i ostalih zainteresiranih dionika.

U raspravama je sudjelovalo ukupno 398 aktivnih građana i građanki iz svih županija u Republici Hrvatskoj koji su sami predložili teme za raspravu, a na samim regionalnim događanjima su putem elektroničkog glasanja odabirali skupinu tema za koju su odlučili ponuditi moguća rješenja. Navedene skupine tema su bile: (a) Društvena uključenost odnosno isključenost; (b) Razvoj odnosno nedovoljan razvoj lokalne zajednice i (c) Mogućnosti odnosno do sada neistražene mogućnosti lokalne zajednice. Sudionici i sudionice su raspravljali okupljeni oko stolova koji su bili označeni slovima od A do I tako da je 90-minutna rasprava mogla biti dinamična, fokusirana i učinkovita. Raspravu su moderirali koordinatori/koordinatorice rasprave po stolovima.

Sudionici i sudionice rasprave predložili su najbolje aktiviste i aktivistice u provođenju građanskih inicijativa u lokalnim zajednicama pa je njih 68 Nacionalna zaklada nagradila

prigodnim priznanjem i jednim velikim HVALA za njihovu spremnost da doprinesu promjenama u zajednici i društvu u cjelini.

Ova publikacija pod nazivom "Doprinos aktivnih građana" sažetak je svih rasprava koje su vođene u Osijeku, Bjelovaru, Koprivnici, Rijeci i Splitu u razdoblju od 15. do 29. listopada 2013. godine i istinski je doprinos aktivnih građana i građanki koji su imali priliku reći i predložiti rješavanje problema odnosno moguća unapređenja u svojim lokalnim zajednicama. Publikacija nudi univerzalne poruke za sve lokalne zajednice, ali i za organizacija civilnoga društva te donositelje odluka na nacionalnoj razini pa će biti dostavljena svim općinama, gradovima i županija u Republici Hrvatskoj, organizacijama civilnoga društva te tijelima državne uprave i ostalim tijelima javne vlasti na nacionalnoj razini.

I na kraju citiramo jedan od zaključaka na regionalnim raspravama kao jasnu poruku aktivnih građana i građanki u našoj zemlji: "Razvoj civilnoga društva, a samim time i motiviranje građana je proces. Taj proces se može mijenjati i razvijati zajedno s razvojem svakog pojedinca, svake organizacije ali i društva u cjelini. Zato treba biti uporan, imati viziju, biti kreativan te ulagati napor u ostvarenje zadanog cilja. Bez vlastitih angažmana neće biti niti razvijenog civilnoga društva".

Ugodno Vam čitanje ove publikacije koja će Vas, nadamo se, potaknuti na djelovanje kako bi pokrenuli pozitivne promjene u sebi i u zajednici u kojoj živite, jer vrijeme je: za aktivne građane i građanke!

Ovjetana Plavša-Matić
upraviteljica Nacionalne zaklade

“U određivanje prioriteta financiranja potrebno je uključivati predstavnike/ice organizacija civilnoga društva na lokalnoj/regionalnoj/nacionalnoj razini.”

Regionalno događanje
za županije:

Brodsko-posavsku,

Osječko-baranjsku,

Požeško-slavonsku i

Vukovarsko-srijemsku

OSIJEK, 15.listopada 2013., Arheološki muzej

Stol A

TEMA: Društvena uključenost / isključenost

S obzirom na sve veću upućenost organizacija na EU fondove, udruge sve teže osiguravaju kontinuitet pružanja usluga za najosjetljivije kategorije kao što su djeca i odrasli s posebnim potrebama, s mentalnim teškoćama, osobe s psihičkim tegobama i sl. potrebno je nastaviti zagovarati suradnju između organizacija civilnog društva i javne uprave te veću zastupljenost socijalnog ugovaranja između udruga koje provode specifične usluge za socijalno osjetljive skupine i resornih ministarstava.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Sustavno i kontinuirano pružanje različitih usluga (psiho-socijalna podrška, pravovremeno informiranje, obrazovanje i sl.) što bi pridonijelo boljoj kvaliteti života socijalno osjetljivih skupina te boljoj uključenosti u društveni život zajednice. Podrška je potrebna osobi koja se suočava s nekom poteškoćom, ali i roditeljima, obitelji, školi te svima koji su u svakodnevnom kontaktu s njima. Podrška bi trebala biti svobuhvatna.
- Sustavno praćenje potreba socijalno osjetljivih skupina te u skladu s tim razvoj novih usluga i modela podrške i uključivanja u društvo i/ili poboljšanje postojećih
- Razvijanje suradničkih odnosa, dijaloga i zajedničkih aktivnosti i inicijativa organizacija civilnog društva i javne uprave što dugoročno može doprinijeti društvenom razvoju u Hrvatskoj
- Stalno ukazivati na nedostatno ulaganje u društveni razvoj Hrvatske te osobito na nedostatne psihosocijalne usluge za osjetljive skupine u svim regijama Hrvatske te istraživati inovativne modele financiranja ovih usluga i aktivnosti koje potiču i promiču društveni razvoj i društvenu uključenost.
- Istraživati i poticati različite modele zapošljavanja i bolje zapošljivosti osjetljivih skupina kroz:
 - izobrazbu i osposobljavanje za specifična zanimanja (primjer udruge Mogu: konjogojstvo) ili istraživanje novih zanimanja
 - informiranje poslodavaca o mogućnostima osoba s posebnim potrebama o njihovim mogućnostima; organiziranje kampanja na nacionalnoj razini koje će općenito pridonijeti smanjivanju predrasuda prema ovim osobama
 - razviti novu uslugu posredovanja (neke vrste „medijacije“) između poslodavaca i socijalno osjetljivih i marginaliziranih osoba u smislu podrške u traženju posla
- Kontinuirano ulagati u obrazovanje i informiranje ustanova i lokalne samouprave o problemima i potrebama socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina te ih poučavati o specifičnostima u skladu s tim različitim pristupima rada te traženju rješenja zajedno

s predstavnicima ovih skupina i udrugama građana

- Poticati primjenu u praksi zakona, pravilnika, akata
- Informirati građane o važnosti udruga koje rade za opće dobro u cilju društvenoj razvoju od onih koje isključivo promiču interese jedne uže skupine
- Poticati razvoj civilnog društva kroz obrazovanje i odgoj za demokraciju i ljudska prava; podržati uvođenje građanskog odgoja u formalni sustav obrazovanja; osigurati podršku (uključujući financijsku) neformalnih programa obrazovanja za aktivno građanstvo kako bi se odrasli također mogli uključiti u ovakvu vrstu obrazovanja

Stol B

Tema: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Vežano uz raspravu o volontiranju istaknuta je potreba za angažmanom predstavnika udruga i institucija u promicanju volonterstva i približavanju volonterstva građanima u lokalnim zajednicama. Govorilo se o važnosti izobrazbe mladih o volontiranju koje je potrebno uvesti u obrazovni sustav te uključivati djecu već od najranije dobi. Potrebno je raditi na razvoju stavova vežano uz pomaganje osjetljivim skupinama. Potrebno je osigurati dovoljno dobrih programa u koje bi se potencijalni volonteri mogli uključivati.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Uvođenje građanskog odgoja u obrazovne institucije kao obveznog predmeta
- Udruge koje su financirane iz javnih sredstava trebaju razvijati kvalitetne programe za uključivanje volontera

Vežano uz temu (ne)transparentnost rada govorilo se o velikom broju udruga koje su registrirane na području istočne Hrvatske i s tim u vezi velikom broju neaktivnih udruga. Rasprava se vodila u pravcu netransparentne dodjele sredstava za rad udruga na lokalnoj razini te o potrebi uvođenja modela transparentne dodjele sredstava. Raspravljalo se i o transparentnosti rada udruga te o objavljivanju provedenih i planiranih aktivnosti te objavljivanju opisnih i financijskih izvještaja o radu udruga i institucija.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Raditi na uvođenju transparentne dodjele sredstava na lokalnim razinama koristeći modele s nacionalne razine
- Uključivati građane u kreiranje javnih politika

Vežano uz temu posvećenu preventivnom radu s djecom i mladima, nakon rasprave predložena je sljedeća preporuka:

- Potrebno je izdvajati veća sredstva za programe prevencije na lokalnoj razini.

Stol C

Tema: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Sudionici/ce su iznijeli problem koji se tiče dodjele sredstava organizacijama civilnog društva na lokalnoj razini. Jedinice lokalne samouprave često najvećem broju udruga dodjeljuju jednake iznose sredstava za podršku, ne vodeći računa o rezultatima rada udruga. Tako udruge koje iza sebe imaju vidljive rezultate na natječajima JLS dobivaju jednake iznose podrške kao i one koje nemaju takvih rezultata. Uz to, najveće iznose financijskih podrški dobivaju sportski klubovi, a ostatak se raspodijeli drugim udrugama.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- JLS bi trebale napraviti strateške planove razvoja koji će jasno odrediti prioritete u zajednici, a na taj način ostvariti temelj za učinkovitiju dodjelu sredstava
 - JLS i zaklade bi trebale napraviti sistematizaciju udruga na način da udruge budu kategorizirane prema svojim aktivnostima i ciljevima, a sukladno tome i provoditi dodjelu sredstava i prostora
 - JLS trebaju u sredstva koja daju uključiti i sredstva za naknade provoditeljima projekata (neke JLS ne odobravaju takva sredstva)
 - JLS bi trebale donijeti jasne kriterije za dodjelu sredstava; dodjela sredstava bi trebala biti sukladna ostvarenim rezultatima udruga, umjesto prakse dodjeljivanja sredstava po načelu "svima jednako"
 - Predstavnici organizacija civilnog društva bi trebali sudjelovati na sjednicama gradskih/općinskih vijeća kada se donose odluke od njihovog interesa (društveni razvoj i raspodjela sredstava); sudjelovanje građana u kreiranju javnih politika

Sudionici/ce su se složili da je održivost kvalitetnih projekata u zajednici velik problem i izazov za udruge. Kako bi se omogućila održivost kvalitetnih projekata/aktivnosti, potrebno je:

- Osposobiti ljude u lokalnoj zajednici za provedbu aktivnosti nakon završetka projekta, kada stručne osobe koje nisu iz lokalne zajednice završe s radom na projektu
- Poticali i osnaživati lokalne volontere kao lidere

Većina udruga i institucija čiji su predstavnici sudjelovali u raspravi, izvodi aktivnosti kojima se provodi neki oblik prevencije. Stoga su preporuke sudionika/ce sljedeće:

- Preporučuje se da se sredstva ulažu u prevenciju jer je to dugoročno isplativije od ulaganja u rješavanje problema koji nastaju zbog nedostatka preventivnih aktivnosti
- JLS ne smiju zanemariti važnost izobrazbe kao načina za prevenciju različitih problema u zajednici
- Udruge bi se trebale više povezivati sa školama kako bi djeci predstavile svoje projekte i motivirala ih na uključivanje

Financijska održivost projekata, ali i samih udruga veliki je izazov za većinu organizacija civilnog društva. U svjetlu strukturnih fondova koji će biti jedan od važnih izvora financiranja iz Europske unije, a u odnosu na sredstva iz IPA programa, predstavljat će veći izazov u financijskom smislu, sudionici su predložili sljedeće:

- Bilo i dobro da više natječaja bude ciljano na manje sredine i manje organizacije koje nemaju dovoljno sposobnosti i znanja za povlačenje sredstava iz izvora koji su zahtjevniji.
- Potrebno je osigurati dostatno sufinanciranje i predfinanciranje projekata iz europskih fondova

Stol D

Tema: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Najveći broj sudionika je istakao problem nedovoljne podrške lokalne samouprave i neravnopravnog položaja udruga, odnosno nepostojanje sustava podrške. U nekim sredinama ne postoje čak niti natječaji, već se sredstva svake godine dodjeljuju uvijek istim udrugama i istim projektima. U većini slučajeva svim udrugama se odobrava isti iznos financijske podrške (u prosjeku 2.000,00 kn), bez obzira na to kakav je projekt i kolika je najviša visina podrške (ukoliko je uopće određena). S druge strane, raspisivanjem „preteških“ natječaja male udruge će nestati. Takvim odnosom, načinom i količinom sredstava ne podupire se rad udruga. Jedna je sudionica istaknula zadovoljstvo lokalnom vlasti unazad godinu dana, jer je jedinica lokalne samouprave potaknula partnerstvo na jednom projektu. Sudionici su partnerstva između JLS i udruga ocijenili potrebnim i poželjnim, no smatraju kako su ona većinom formalna, odnosno “samo na papiru”, dok u realnosti udruge sve odrađuju.

Jedan od zaključaka bio je da treba razviti svijest o građanskom aktivizmu te utjecati na ono što se u lokalnoj zajednici događa.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Prije donošenja proračuna JLS, treba upriličiti sastanak udruga i vijećnika te raspraviti proračun za udruge
- JLS imaju brojne prazne prostore, pa treba utjecati da se dadu udrugama na korištenje
- Tražiti sredstva za pokrivanje “hladnog pogona” kako bi se održao kontinuitet koji vodi do kvalitete - ta sredstva postoje!
- Omogućiti financijsku podršku manjim udrugama i lokalnim inicijativama, dodatnu izobrazbu u pisanju projektnih prijedloga
- Umrežavati interesne skupine - EU projekti - lokalne akcijske grupe, udruge trebaju vrednovati sebe, pomagati si međusobno i ukazivati na propuste

- Rješavati probleme u lokalnoj zajednici kroz partnerstvo lokalne samouprave i većih udruga na većim projektima, a malim i mladim udrugama natječaje učiniti dostupnijima
- Od 10% proračuna namijenjenih udrugama, JLS bi mogla odvojiti dio za institucionalnu podršku, a dio za konkretne projekte (npr. 70 : 30 %)
- Objavljivati rezultate natječaja i utrošena sredstva, uključivati medije
- JLS trebaju imati na svojim internetskim stranicama popis aktivnih udruga
- Rad i aktivnosti udruga trebaju biti transparentni
- Pri osnivanju udruge povećati zakonski neophodan broj osnivača
- Ured za udruge bi trebao donijeti obvezujući pravni akt za JLS o modelu suradnje s udrugama
- JLS treba razviti model (sustav, strukturu) suradnje s lokalnom zajednicom

Stol E

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

Za organizacije civilnoga društva

- Osnivanje lokalnih neprofitnih nezavisnih medija
- Umrežavanje udruga - organiziranje zajedničkih akcija, zajedničkih projekata
- Povezivanje udruga/institucija/lokalnih vlasti/ - kroz zajedničke akcije, događanja

Za lokalnu vlast

- Poticati i financirati aktivnosti umreženih udruga
- Nagrađivanje djelatnika za društveni angažman u zajednici (slobodan dan, plakete)
- Uvođenje javnih priznanja - plakete za doprinos zajednici (građani nominiraju građane), poticati i nagrađivati pozitivne primjere humanosti,
- Povezivanje udruga/institucija/lokalnih vlasti/ - kroz zajedničke akcije, događanja
- Na lokalnoj razini financirati osobu za administriranje projekata/financije

Za institucije

- Škole poticati izvannastavane aktivnosti - poticati mlade za aktivno sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima
- Povezivanje udruga/institucija/lokalnih vlasti/ - kroz zajedničke akcije, događanja

Ostale preporuke:

- Poticati roditelje, učitelje na volontiranje
- Nagrađivanje za društveni angažman
- Mikrofinanciranje kroz bazu projekata - građani doniraju projekte

Stol F

Tema: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

Volonteri/aktivisti predstavljaju važan potencijal za razvoj lokalnih zajednica i mogu se uključivati u rješavanje različitih vrsta problema u zajednicama. Iskustvo je sudionika kako se volonteri svih uzrasta lakše uključuju u različite akcije u ruralnim nego u urbanim sredinama. Jedan od razloga tomu je svakako bolja povezanost članova zajednice, ali i prepoznavanje izravne koristi od zajedničkog rada na korist zajednice. Upravo u homogenosti zajednice i boljoj vidljivosti rezultata prepoznaje se prostor za poboljšanje uključivanja volontera u urbanim sredinama –promidžba i afirmacija aktivnog građanstva, sudioničkog pristupa razvoju zajednice i sl.

Aktivisti imaju pozitivna iskustva s uključivanjem volontera u rad (motivacija postoji), ali istaknuta je potreba za dodatnom izobrazbom za organizatore volontiranja, upravljanja volonterima, kako bi na odgovarajući način zadržalo volontere dugotrajno zainteresiranima i uključenima (uključujući i sustav nagrađivanja volontera) te kako bi kvalitetno primjenjivali i odredbe Zakona o volonterstvu (ugovore o volontiranju, evidencija volonterskog rada i sl.). Tu se vidi prostor za dodatni angažman Regionalnih centara podrške koji inače pružaju tu vrstu izobrazbe.

S obzirom na to da postoji čitav niz potencijalnih primatelja volontera (ustanova, udruga, lokalne uprave i sl.), potrebno je dodatno raditi na promociji uključivanja volontera - nacionalnim kampanjama po modelu na dosadašnje kampanje za promociju volonterstva/ volontiranja. Takvu bi kampanju moglo pokrenuti nadležno ministarstvo uz podršku regionalnih i lokalnih volonterskih centara uz pozitivne primjere s terena. Uz to važno je osigurati kontinuirano i afirmativno medijsko praćenje.

Svi sudionici se slažu kako je postojeći model dodjele sredstava na lokalnim razinama neprihvatljiv i dodatno otežava rad udruga. Naime, dodjela sredstava „svima po malo“, necjelovite i neredovite isplate odobrenih podrški, djelomično ili nikakvo izvještavanje, u bitnomu otežava redovan rad OCD-a, ali i dugoročno planiranje. Nužno je osigurati mehanizme koji će uvjetovati transparentne postupke dodjele javnih sredstava na svim razinama. U određivanje prioriteta financiranja potrebno je uključivati predstavnike OCD-a na lokalnoj/regionalnoj/nacionalnoj razini. Postojeća tijela (različiti Savjeti, uredi i sl.) institucionalna su infrastruktura koju treba iskoristiti. Utvrditi kriterije dodjele, prava i obveze kako korisnika tako i davatelja podrški. Posljedično, transparentnost poslovanja udruga je nužna i sve udruge moraju redovito izvještavati o sredstvima iz javnih izvora. Jedan od prijedloga je i javna objava financijskih i opisnih izvješća korisnika podrški na mrežnim stranicama davatelja podrški (gradova, županija, ministarstava i sl.).

Primjeri dobre prakse

Lipik: kroz tri velike volonterske akcije u kojima je sudjelovali i do 400 mještana potpuno je očišćen i stavljen u funkciju gradski park. Akcija je bila potpuno neformalna, mještani su se samoorganizirali i cijelu akciju proveli isključivo svojim resursima. Na akciju su se odlučili zato što je riječ o jedinom gradskom parku i zato što je prostor bio potpuno devastiran i opasan za građane.

Špišić Bukovica: Mjesno kulturno-umjetničko društvo glavni je pokretač lokalnih aktivnosti i mjesto okupljanja mještana. Volonterskim radom je obnovljen i prostor koji im je dodijeljen na korištenje. Tijekom proteklih 4-5 godina dvojica članova KUD-a uložila su materijala i stručnog volonterskog rada u vrijednosti gotovo 100.000 kuna uz objašnjenje kako to čine radi svojih unuka i djece, da ostave pozitivan trag u svojoj zajednici.

Stol G

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

U raspravi je istaknuto kako u području motivacije i podizanja svijesti stanovnika lokalne zajednice nedostaje: dijalog, komunikacija, svijest o neformalnom obrazovanju, motivacija građana općenito, a posebno motivacija mladih. Previše je birokratskih uredbi, akata i raznih papira kao što su strateški dokumenti, koji su najvećim dijelom prepisani, a manjim dijelom izrađeni u lokalnoj zajednici.

Nedostatak je suradnje među udrugama u manjim sredinama jer postoje konkurentski odnosi, posebno u manjim lokalnim zajednicama, a postoje i predrasude o tradicionalnim aktivnostima pojedinih udruga kao što su kulturno-umjetnička društva i sl.

Pozitivan primjer prevladavanja predrasuda i stereotipa je osnivanje neprofitne radiopostaje u Slavonskom Brodu koju pokreće Društvo multipleskleroze Brodsko-posavske županije.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Udruge bi trebale preuzeti aktivniju ulogu u zajednici kroz intenzivniju međusobnu suradnju, a potom raditi i na jačanju međusektorske suradnje. Prije svega, trebale bi nuditi socijalne usluge kako bi ih zajednica prepoznala kao partnere, a zatim bi trebalo raditi na jačanju partnerske suradnje kroz podjednako angažiranje u provedbi aktivnosti u zajednici. Udruge bi mogle poticati volontiranje djelatnika državnih i javnih institucija da svojim stručnim znanjem sudjeluju u radu udruga. Prijedlog je zagovarati i vršiti pritisak na lokalna (općinska i gradska) vijeća kako bi se formirao fond za sufinanciranje odobrenih projekata iz drugih izvora.
- Više bi trebalo koristiti primjere dobre prakse kao što su primjerice Info-centri s posebnim naglaskom na manje lokalne zajednice ili tzv. društveni centri u manjim gradovima. Predlaže se da se u svrhu kvalitetnijeg informiranja udruge više koriste internetskim portalima i društvenim mrežama.
- Za aktivniju ulogu medija u zajednici predloženo je da Nacionalna zaklada dodjeljuje priznanje u vidu svoga loga uz natpis: PRIJATELJ CIVILNOGA DRUŠTVA .
- Prijedlog je da se formira nacionalna burza volontera te da se osnuju tijela na regionalnoj razini koja bi imala zaposlene osobe na usluzi skupini udruga koje bi na taj način smanjile svoje troškove. Npr. jedna osoba bi vodila knjigovodstvo za nekoliko udruga, jedna bi bila PR, jedna bi pisala projekte i sl.
- U konačnici, prijedlog je da se nizom aktivnosti konkurentne pretvori u partnere.

Sudionici događanja u Osijeku:

Mirela Alagić
Dijana Antunović Lazić
Ivica Azenić
Zorislav Babić
Dijana Bačani
Lucija Baraban
Dubravko Bedeković
Ivan Begić
Saša Bjelanović
Đuro Božić
Josipa Bratec
Josip Brozović
Valentina Cerić
Josip Činkl
Tihana Dornjak
Branka Drabek Milekić
Mirko Blažinčić
Natalija Fadiga Verica
Jelena Hodak
Đurđica Ivaniš
Tatjana Jakšić
Ivan Janković
Jasna Kajtar
Kristina Kobaš
Barica Kokanović
Drago Komarić
Mariana Koprivnjak
Anada Kotorac
Tamara Kovačić
Ana Marija Krišto
Senka Kubica
Predrag Kusić
Božica Majhen
Jelica Marić
Svetlana Marinković
Luka Mihaljević
Milica Milosavljević
Marija Opačić
Snježana Pačarić
Branka Paškuljević Turniški
Pavošević Daliborka
Ines Perić
Mario Perković
Nada pišonić
Ana Pleić
Zdenko Popović
Stela Rakas

Vedran Ravlić
Ana Rebrina
Maja Sambolec Brdarić
Vladimir Stanić
Gordana Šimić
Milan Škorić
Josip Šuprina
Silvija Tibor-Kovač
Snježana Tolić
Željko Tomašević
Mirjana Tomić
Slađana Trbulin
Miljenko Turniški
Doroteja Valenta
Ljiljana Vidović
Silvija Vučković
Majda Vuković
Željka Živković
Zdenka Žilić
Marko Čosić
Vesna Nedić
Ana Jeličić
Edin Fazlić
Adam Jurčević
Nedeljko Jelić
Andrea Rataik
Branka Kaselj
Lejla Šehić Relić
prof. Predrag Zima

Najaktivisti i najaktivistice:

Martina Bek
Đuro Božić
Valentina Cerić
Josip Činkl
Branka Drabek Milekić
Ivica Fekete
Nikolina Jureković
Senka Klarić
Senka Kubica
Božica Majhen
Svetlana Marinković
Luka Mihaljević
Marija Opačić
Snježana Pačarić

Nada Pišonić
Ana Pleić
Josip Šuprina
Silvija Tibor - Kovač
Snježana Tolić

“Lokalna uprava i samouprava treba ukinuti doprinose iz svoje nadležnosti, za sve one koji ulažu u proizvodnju i otvaranje novih radnih mjesta.”

Stol A

TEMA: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Podtema volonterstvo izazvala je burnu raspravu. Sudionici su se složili da je volontiranje u Hrvatskoj nedovoljno razvijeno i gotovo se uopće ne cijeni. Navedeni su primjeri iz europskih zemalja gdje se volontiranje dodatno boduje pri upisu na fakultete ili pri traženju posla. Kod nas to nije takav slučaj i još uvijek je uvriježeno mišljenje da je besmisleno raditi nešto besplatno. Korist koju volonterstvo ima za zajednicu uglavnom šira javnost ne prepoznaje. Predstavnici udruga istaknuli su kako imaju problem s motiviranjem volontera da se uopće uključe u rad udruge, a ako se netko i odluči uključiti, uglavnom se ne zadržava dovoljno dugo. Međutim, pokazale su se i određene regionalne razlike.

Predstavnica udruge iz Zagreba je navela kako oni s tim nemaju problem, te da uspješno okupljaju i zadržavaju velik broj volontera. U malim sredinama to baš i nije tako. Jedan od mogućih uzroka tome sudionici vide u području djelovanja udruge – smatraju da će se mladi, ali i općenito građani prije odlučiti volontirati u nekoj udruzi koja se bavi „atraktivnijim“ djelatnostima (kao što je slučaj udruge iz Zagreba koja se bavi terapijskim jahanjem pa volontere okupljaju između, ostaloga, i za brigu za konje), nego u udrugama koje se bave „teškim“ temama (alkoholizam, nasilje, suicidi, palijativna skrb). Sljedeći uzrok za nedovoljno razvijeno volonterstvo sudionici vide u samim lokalnim zajednicama. Smatraju da je u Zagrebu (ili nekom drugom velikom gradu) lakše pronaći volontere budući da imaju velik broj stanovnika, samim time i veći broj udruuga različitih djelatnosti, a osim toga, to su mjesta na koja mnogi mladi ljudi iz svih dijelova zemlje dolaze studirati pa su i veće šanse da će se neki od njih odlučiti na volontiranje. U malim sredinama to nije slučaj i vrlo je teško motivirati potencijalne volontere. Kroz raspravu se potaknulo pitanje kako riješiti problem niske motiviranosti i kako uopće riješiti problem loše

informiranosti građana o volonterstvu.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Osnovati nacionalnu društvenu mrežu volontera gdje bi građani mogli kreirati svoje profile s potrebama i motivima za volontiranje i putem koje bi organizacije mogle kontaktirati potencijalne volontere
- Raditi na promidžbi volonterstva već od vrtičke dobi kroz radionice i igraonice za djecu i kasnije putem predavanja i radionica u osnovnim i srednjim školama
- U osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, ali i na fakultete uvesti predmet o volonterstvu (kao izborni predmet)
- Podizati razinu informiranosti šireg građanstva o volonterstvu putem različitih javnih akcija, javnih predavanja i putem sredstava informiranja.

Upravo je ovo posljednje, odnosno sredstva informiranja, potaknulo raspravu o odnosu medija prema organizacijama civilnog društva. Mediji izvještavaju vrlo selektivno kad

je riječ o udrugama, a koliko će neka udruga biti medijski popraćena uglavnom ovisi o osobnim poznavanjima s određenim novinarom. I to je jedan od razloga, smatraju sudionici/e, za slabu prepoznatljivost značaja koji civilno društvo ima u zajednicama, a samim time i za nedovoljno razvijeno volonterstvo. Kao rješenje tome vide:

- Osmišljavanje određenog neformalnog certifikata (npr. zlatni logo Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva) koji bi bio istaknut kod onih medija koji prate rad organizacija civilnog društva te bi im možda služio kao poticaj za bolje praćenje i izvještavanje o radu.

Sljedeća podtema o kojoj se raspravljalo bila je suradnja s jedinicama lokalne samouprave. Ni tu situacija nije dobra. Lokalna zajednica ne prepoznaje značaj koji organizacije civilnog društva imaju, pa samim time ni ne osigurava dostatna sredstva za kontinuiran i sveobuhvatniji rad OCD-a. Sredstva u lokalnim proračunima koja su za OCD-e nalaze se na istim stavkama kao i sredstva za primjerice sportske udruge koje ne predstavljaju organizacije civilnoga društva u užem smislu pa se u javnosti stječe dojam kako se za udruge daje jako puno lokalnog novca, što u stvarnosti nije slučaj. Ali problem nije samo u lokalnim sredinama, problem se pokazao i na razini države, budući da je sve manje financijskih sredstava za financiranje određenih djelatnosti (primjerice prevencija alkoholizma, suicida, nasilja). To uzrokuje da udruge koje se bave tim temama djeluju kao konkurencija jedni drugima, umjesto da se udruže i zajednički djeluju na rješavanju određenih problema.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Poticati suradnju OCD-a i jedinica lokalne samouprave putem zajedničkih aktivnosti i određenih zajedničkih projekata
- Odvojiti sredstva u lokalnim proračunima koja su namijenjena organizacijama civilnog društva od onih koja su namijenjena npr. sportskim udrugama
- Umrežavanje srodnih OCD-a na rješavanju lokalnih problema
- Država bi pri planiranju strateških dokumenata trebala uključiti i OCD-e iz manjih lokalnih sredina kako bi se napravile regionalne usporedbe i u skladu s tim planirali prioritete
- Trebalo bi pojednostaviti procese prijave na natječaje u smislu dokumentacije koja se zahtjeva.

Stol B

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

U raspravi je navedeno kako lokalna zajednica nema dovoljno sluha za pitanja vezana uz djecu i mlade te da je potrebno omogućiti prostore i osmisliti izvanškolske aktivnosti za provođenje slobodnog vremena kako bi unaprijeđivali svoja znanja i vještine.

Vlada velika otuđenost kako u privatnom životu pojedinaca tako i u poslovnom, ignoriranje „susjedovog“ problema, manjak je empatije i filantropije, neinformiranost i fokusiranost na izvršenje zadataka bez dovoljno dobre međusobne komunikacije i povezivanja s ostalim

društvenim dionicima. Pozornost institucija je usmjerena na pojedinačne slučajeve koji se povremeno pojavljuju („gašenje požara“) bez jedinstvenog djelovanja na cjelokupni problem.

Nedovoljan naglasak na potrebe određenih zvanja u zajednicama koje bi trebalo potaknuti putem stipendija i zapošljavanja nakon studija (nedovoljna je mjera zapošljavanja od 1.600,00 kn koja samo omogućuje poslodavcima redovitu jeftinu radnu snagu). Također, nedovoljna zainteresiranost za volontiranje koje je djelomično izgubilo smisao kada se mjera zapošljavanja nazivala volontiranje jer time osobe očekuju zapošljavanje, a ne izdvajanje svoga znanja, truda i vremena za dobrobit zajednice.

Nerazumijevanje organizacija civilnoga društva zbog toga što nema jasne podjele djelatnosti i djelokruga djelovanja organizacija već su sve izjednačene (sportske, koje štite ljudska prava, brinu o osobama s invaliditetom i sl.) što na širu javnost ostavlja dojam neozbiljnosti rada i načina financiranja. Također, nepoznavanje razlikovanja udruga i zaklada te smanjene mogućnosti javljanja zaklada na razne natječe kako bi prikupila novčana sredstva za rad.

Također, jedan od problema koji je skupina navela je koncentriranost institucij, aktivnosti, događanja i sl. u većim središtima čime se zanemaruje ruralni dio i otežava pristup građana ruralnih dijelova određenim resursima. Kako je rasprava dalje tekla, nije to samo problem ruralnih područja već se pokazalo da se s ovim susreću i gradovi koji su u određenoj prometnoj izolaciji (primjer Virovitice koja je na pola puta od Zagreba do Osijeka što uvelike otežava organizaciju i sudjelovanje na određenim događanjima).

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- poticati izvanškolske aktivnosti vezane uz slobodno vrijeme djece i mladih
- senzibilizacija o poslovanju određenih institucija u zajednici i o postojanju raznih servisa u zajednici
- obrazovanje o zajednici
- prepoznavanje tema važnih za zajednicu, poticanje empatije i filantropije te njegovanje tradicionalnih vrijednosti obitelji, suživota generacija i dr.
- međusobna podrška u zajednici i potreba za održavanje međusobnog razvoja za zajednicu
- potreba za uspostavljanje trajnih obrazaca ponašanja i suradnje u zajednici koji mogu služiti kao alat za osobni razvoj i razvoj zajednice
- poticanje obrazovanja i zapošljavanja mladih ljudi u skladu s potrebama tržišta rada u određenoj lokalnoj sredini
- poticanje volontiranja - ostvariti suradnju sa školama kako bi se promovirali volonterski programi
- nužnost povezivanja različitih lokalnih dionika na rješavanju određenih problema
- uključiti članove OCD-a u koordinacijske funkcije
- napraviti jasnu razliku između udruga različitih djelatnosti, otvoriti mogućnost za financiranje zaklada
- osnaživanje ruralnih sredina i poboljšanje povezanosti sa središtima
- kontinuirano senzibiliziranje i informiranje šireg građanstva

Raspravljalo se i o motivaciji profitnog sektora pa je istaknuto kako je poslovni sektor iznimno važan unutar zajednice, ali nije dovoljno otvoren za sudjelovanje u aktivnom

životu zajednice, niti osviješten za probleme unutar zajednice. Osim što se od poslovnog sektora uvijek nešto traži, trebalo bi razmisliti što se može i ponuditi tom sektoru, kako razviti partnerstvo s profitnim sektorom.

Preporuke i zaključci:

- raditi na suradnji s profitnim sektorom
- ponuditi stručnost OCD-a profitnom sektoru
- kvalitetno iznositi probleme

Skupina se gotovo jednoglasno složila kako je nužno osvijestiti javnost o društvenom poduzetništvu s obzirom da mnogi ne znaju što ono predstavlja i koje mogućnosti nudi. Ono predstavlja priliku za povezivanje neprofitnog i profitnog sektora, jednu od mogućnosti pomoći zajednici, otvara mogućnost izobrazbe, školovanja i zapošljavanja kao i socijalne inkluzije. Kako bi se razvila svijest najprije je nužno odrediti stručni termin za tu vrstu poduzetništva - socijalno poduzetništvo ili društveno poduzetništvo.

Preporuke i zaključci:

- donijeti odluku o stručnom nazivu
- informirati javnost o društvenom/socijalnom poduzetništvu
- poticati razvoj društvenog/socijalnog poduzetništva

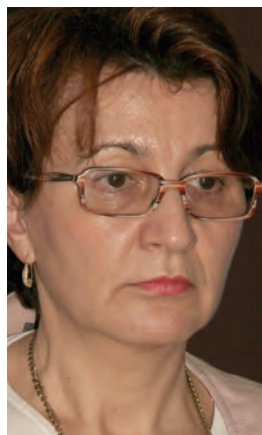
Stol C

Tema: Društvena uključenost / isključenost

Svaki član skupine dao je doprinos raspravi kroz vlastita iskustva i prijedloge na koji način riješiti gorući problem našega društva, a temeljem iznijetog, u daljnjem tekstu navode se prijedlozi.

Prijedlozi za rješavanje nezaposlenosti i ublažavanje posljedica

- Lokalna uprava i samouprava treba ukinuti doprinose iz svoje nadležnosti, za sve one koji ulažu u proizvodnju i otvaranje novih radnih mjesta. Iznijeti su primjeri nekih manjih gradova, primjerice Zaprešića, koji su doživjeli ulagački procvat. Naime nekoliko stotina ulagača su uložili novac u novu proizvodnju odnosno nova radna mjesta. Gledano kratkoročno, lokalna uprava i samouprava gubi jer investitori ne uplaćuju u lokalnu blagajnu. Međutim, nakon nekoliko godina kada krene proizvodnja i ljudi se zaposle, priljev sredstava u gradski, općinski i županijski proračun se višestruko povećava. Osim toga, velik broj građana se zaposli te tako osigurava egzistenciju svojoj obitelji.
- Gradovi i županije moraju iz svojih proračuna predvidjeti sredstva za poticanje smanjivanja nezaposlenosti. Iznesen je primjer Zagreba koji izdvaja 10.000 kn za žensko poduzetništvo, odnosno za početak posla. Na istovjetan način bi trebalo poticati i samozapošljavanje. Naime mnoge nezaposlene osobe imaju dobre ideje,

- no potrebna im je stručna pomoć institucija i relativno mala novčana sredstva.
- Organizirati koordinativno tijelo organizacija civilnoga društva.

Ciljevi djelovanja bili bi:

- Sagledavanje problema i potreba građana
 - Predlaganje odgovarajućih rješenja
 - Zagovaranje građanskog pritiska na lokalnu upravu da se snažnije angažira u rješavanju problema nezaposlenosti svojih građana
 - Organiziranje različitih manifestacija različitih društvenih skupina kao što su mladi, nezaposleni, ekološke udruge, udruge za zaštitu ljudskih prava itd.
 - Izrada projekata za dobivanje sredstava za zapošljavanje stanovništva, te za rad udruga.
- Razvijati društveno poduzetništvo. Iznijet je primjer žena koje su se udružile i u napuštenom proizvodnom pogonu izrađuju rukotvorine koje plasiraju na tržište i ostvaruju određeni prihod za sebe, a ostatak ulažu u širenje proizvodnje.
 - Organizirati klubove tražitelja posla. Osobe koje su nezaposlene imaju zajednički interes. Družeći se i razgovarajući pokušavaju pronaći načine rješavanja svojih problema.
 - Osnivanje volonterskog centra. Mnogi nezaposleni bi volontirali u javnim ustanovama i poduzećima s ciljem stjecanja radnog iskustva. Pored toga imali bi osjećaj pripadnosti društvu, osobne vrijednosti i samopouzdanja.
 - Treba imati proaktivan odnos prema traženju posla. To znači da nije dovoljno samo očekivati da neki zavod za zapošljavanje riješi problem. Treba staviti na papir sve ono što nezaposlena osoba zna raditi, koje su njezine prednosti, reference i afiniteti. Kada to sve imam na jednom mjestu, lakše će se odlučiti u kojem pravcu bi bilo najbolje krenuti.

U raspravi je istaknuto da nezaposlenost uvelike potiče i društveno neprihvatljiva ponašanja kao što su različite vrste ovisnosti, nasilje u obitelji te kriminalnog i agresivnog ponašanja.

Stol D

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Najveću pozornost u raspravi skupina je posvetila prvom iskazanom problemu, kritičnoj potrebi za motivacijom i podizanjem svijesti stanovnika lokalne zajednice koji utječe na razvoj civilnoga društva, (ne)aktivizam građana, suradnju različitih sektora u razvoju zajednice te razvoj novih inovativnih i kvalitetnih rješenja kao što je društveno poduzetništvo.

Utvrđeni problemi u lokalnoj zajednici:

- Motivacija i podizanje svijesti stanovnika lokalne zajednice - poremećen sustav

vrijednosti u zajednici, nedostatak svijesti o potrebi za preuzimanjem odgovornosti u razvoju zajednice, inertnost, nezainteresiranost i opća apatija građana, odbijanje svega što definiraju 'politikom' i svega od čega smatraju da nemaju materijalne koristi, opće siromaštvo i svakodnevna borba za opstankom - nezadovoljeni osnovni interesi i potrebe članova zajednice/obitelji, raspad obitelji kao 'institucije', zahtijevno doba u odgajanju djeteta, djeca i mladi ne-emoivni - previše informatizirani.

- Motivacija profitnog sektora: - nedostatak svijesti o potrebi za preuzimanjem odgovornosti u razvoju lokalne zajednice, borba za opstankom malih i srednjih poduzeća, negativan trend čestog zatvaranja obrta - vrlo očigledne posljedice u zajednici, poremećen sustav vrijednosti, nedostatak profesionalnosti, etičkog i moralnog poduzetničkog ponašanja, neznanje o mogućnostima suradnje i doprinosa u razvoju zajednice - korist za poduzetništvo? Nerazvijeno korporativno volonterstvo.
- Društveno poduzetništvo: - opći nedostatak znanja i svijesti o društvenom obliku poduzetništva, postoji motivacija u udrugama za pokretanje DP međutim udruga nema kapaciteta i sredstava za razvoj poduzetništva.
- Obrazovanje + informatizacija: - nedostaci obrazovnog sustava u državi - sadržaj i metode upitne. Nedostatak građanskog odgoja i obrazovanja, poduzetničkog duha, samoinicijative, djeca i mladi 'poslušni', neinformirani i neobrazovani o općim pojmovima demokracije. Mladi su previše informatizirani, nedostaju opće socijalne i životne vještine. 'hranimo' ih negativnim i depresivnim pričama u školi, na internetu i televizoru. Opći nedostatak vrednovanja neformalnog i informalnog obrazovanja.

Rješenja:

- Kampanje za razvoj svijesti - usmjerene prema različitim sektorima i izrađene temeljem analize interesa i potreba, suradnja svih sektora u kreiranju materijala za kampanje. Mogu biti manji projekti specifično za 'osvještavanje'. Videoaktivizam.
- Povećati angažman od strane medija. Osvještavanje predstavnika medija, ne samo o većem angažmanu na temu razvoja lokalne zajednice, izvještavanju o stvarnim problemima zajednice relevantnim u životu građana, već općenito i usmjeravanje na 'pozitivne' vijesti i razvoj solidarnosti.
- Povećati broj projekata koji se bave pitanjem 'obitelji', međugeneracijske solidarnosti, razvijanjem sustava vrijednosti u zajednici, pružanjem izobrazbe (neformalne) i podrške odgajateljima/roditeljima/skrbnicima.
- Povećati broj volonterskih programa u lokalnoj zajednici, osobito u vrtićima, školama i ustanovama ali također s naglaskom na angažman djelatnika institucija i ustanova (od ravnatelja dalje).
- Promicati volonterstvo kao način razvijanja vještina i kompetencija za poboljšanje kvalitete života i povećanja konkurentnosti na tržištu rada.
- Promovirati vrijednosti neformalnog obrazovanja na svima razinama društva, raditi na profesionalizaciji OCDA u provođenju neformalnog obrazovanja.

Partneri/suradnici: iznimno važna suradnja svih sektora - nevladinog, vladinog i profitnog. Jačanje suradnje OCDA u lokalnoj zajednici, zajednički projekti. Jačanje suradnje između udruga i javnog sektora, JLS, institucije, ustanova te udruga, javnog i privatnog sektora - zajednički projekti sa malim i srednjim poduzećima s ciljem razvoja lokalne zajednice i zapošljavanja.

Stol E

Tema: Društvena uključenost / isključenost

Tijekom rasprave o problemu nezaposlenosti zaključeno je kako je važno razvijati socijalno (društveno) poduzetništvo u kojem vidimo i izlazak iz trenutne gospodarske krize. Na tome naravno treba još jako puno raditi, te smatramo vrlo važnim izobrazbu nezaposlenih o načinima uključivanja u društveno poduzetništvo i prilikama koje ono nudi. Takvi programi izobrazbe mogli bi se provoditi i u zavodima za zapošljavanje. Također, smatramo kako bi se društveno poduzetništvo u Hrvatskoj trebalo jasnije definirati i više promicati u medijima ističući primjere dobre prakse.

Tijekom rasprave o mogućnostima koje treba društvo osigurati za društveno isključene skupine, istaknut je pozitivan primjer iz Bjelovarskog kazališta, umjetničke udruge koja nema audicije i u koju su svi dobro došli. Voditeljica je istaknula kako možda baš zato i dolaze djeca s brojnim teškoćama. Tako u nekoliko grupa koje djeluju tamo ravnopravno sudjeluju djeca s intelektualnim, tjelesnim (čak i govornim) poteškoćama, ali i mladi odbačeni od društva i svoje uže zajednice zbog loših ocjena ili delikventnog ponašanja. U desetogodišnjoj praksi pokazalo se kako su ta djeca kroz rad u kazalištu, zapravo prošla jedan oblik rehabilitacije, stekla samopouzdanje i osjećaj pripadnosti. Iskustva u radu s odraslim osobama s intelektualnim teškoćama također su potvrdila da je jako važno tim ljudima pružiti priliku da budu prihvaćeni i cijeniti njihove napore i postignuća jer i oni mogu, bez obzira na ograničenja, biti korisni.

U daljnjoj raspravi svi predstavnici skupine složili su se sa ocjenom da je ova tema usko povezana s problemima osoba s posebnim potrebama pa su i rješivi na slične načine, a iskristalizirao se jedan zajednički prijedlog, a taj je da bi jedinice lokalne samouprave mogle više poticati i pomagati organizacije civilnog društva koje provode slične programe integracije osoba s posebnim potrebama. Na razini gradova ili županija mogli bi se osnovati posebni novčani fondovi za organizacije koje provode programe integracije te bi tako bila osigurana sredstva za često potrebnu stručnu pomoć i savjetovanje u radu s osobama s posebnim potrebama.

U raspravi o ovisnosti mogla su se čuti brojna iskustva jer se radi o problemu koji je u Bjelovaru nažalost vrlo prisutan. Nedavno je provedeno istraživanje četiriju ministarstava (MZSS, MUP, MZOPU i MZOS) koje je iznjedrilo podatak da čak 80% učenika bjelovarskih srednjih škola redovito ili povremeno konzumira alkoholna pića. Iako postoje neki preventivni programi, većina programa je rehabilitacijskog tipa (dakle, kad je problem već prisutan), a čak i takvih nedostaje, te ih provode uglavnom volonteri. Zaključeno je kako bi trebalo osmisliti i što hitnije početi provoditi preventivne programe za mlade i to zdravstvenih stručnjaka uz podršku jedinica lokalne samouprave, a u suradnji sa sportskim, kulturno-umjetničkim ustanovama i udrugama, kako bi se mladima pružila alternativna ponuda aktivnosti u gradovima. Uz neizbježnu izobrazbu, ti programi ne bi smjeli biti klasičnog predavačkog tipa, već kroz brojniju ponudu dodatnih aktivnosti (sportskih, kulturnih, umjetničkih, kreativnih i sl.). Iz njemačkog iskustva iznesenog u

raspravi istaknuto je kako tamo postoje tzv. kuće mladih u kojima se učenici uključuju u raznovrsne cjelodnevne programe od kojih mogu birati i zadržavati se na onima koje ih zanimaju. U takvim kućama koje se otvaraju ovisno o potrebi zajednice, a osnivaju ih jedinice lokalne samouprave, također postoji mogućnost pisanja domaće zadaće uz pomoć i instrukcije, što također smanjuje frustracije, osjećaj nemoći, neučinkovitosti, neuspjeha i drugih stvari koje mlade vode u ovisnost. Nadalje, građanski odgoj bi trebalo što prije početi provoditi u školama kako bi se mlade potaknulo na aktivizam i aktivno rješavanje problema u zajednici.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Razvoj društvenog poduzetništva kroz zajedničke programe organizacija civilnoga društva, jedinica lokalne samouprave i zavoda za zapošljavanje koji bi organizirali izobrazbu, savjetovanje i motiviranje nezaposlenih.
- Jedinice lokalne samouprave trebale bi osnovati novčane fondove za organizacije i ustanove koje provode programe integracije marginaliziranih skupina ljudi u društvu (potreba za stručnim suradnicima i savjetovanjem).
- Osnovati tzv. kuća mladih u gradovima i općinama radi uključivanja što više mladih u dodatne izvanškolske aktivnosti i poticanja na društveni aktivizam, te zapošljavanje osoba koje sustavno provode preventivne programe, istražuju stanje, prikupljaju podatke i analiziraju potrebe društvene zajednice koje se odnose na sprečavanje ovisnosti.

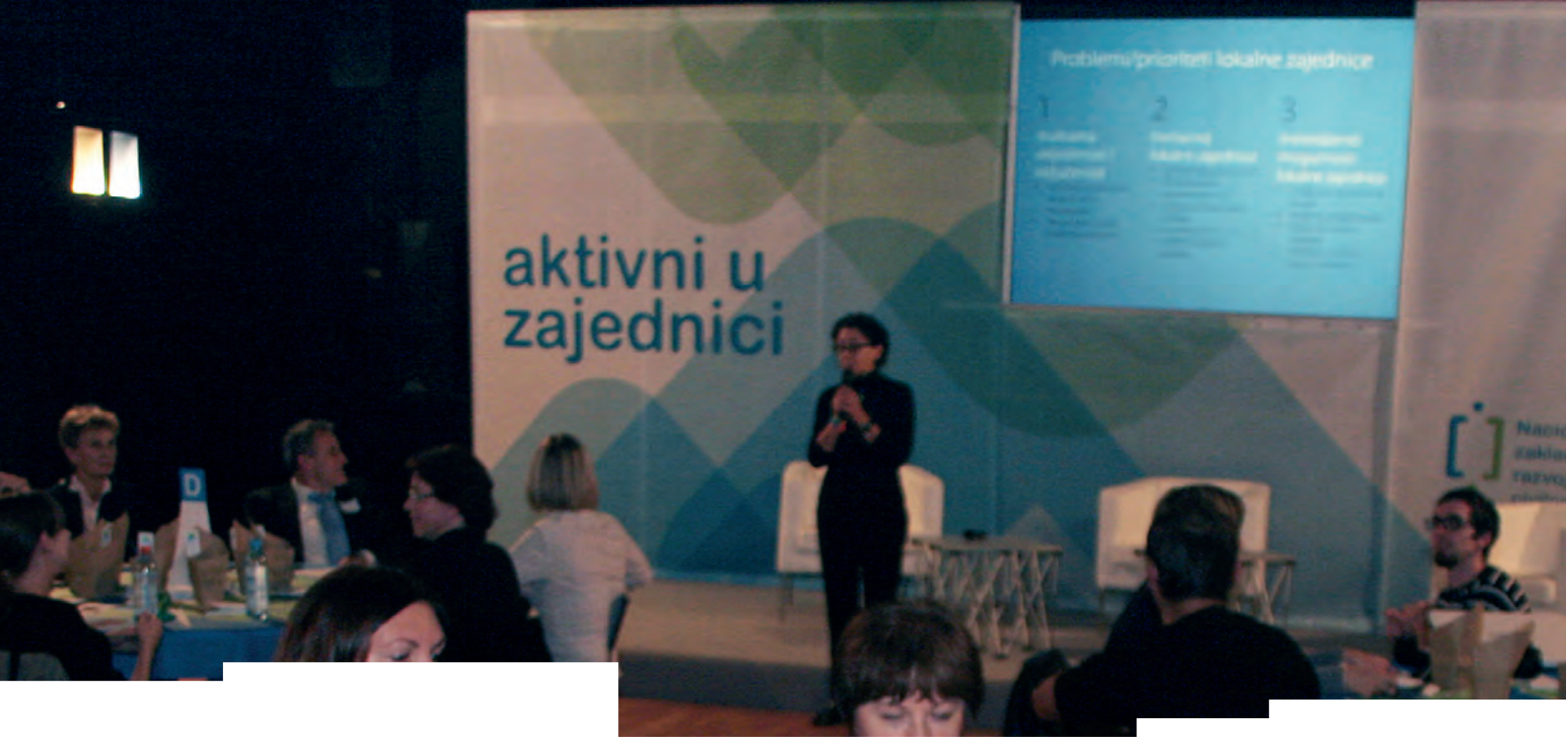
Sudionici događanja u Bjelovaru:

Gabrijela Arapinec
Božica Babić
Zvonimir Babić
Mladen Bartolčić
Alen Bigač
Natalija Blaženka
Adriana Božić
Božena Bukal
Marija Čatipović
Vinko Čatipović
Ivan Ćurić
Matija Djanješić
Tihana Dornjak
Vesna Đunđek
Margareta Fabičević
Suzana Fehlen
Zvonko Grdan
Ivana Gregorić
Mirjana Ivković
Josipa Ivanović
Stjepan Kos
Anja Kuga
Davor Lovrić
Omela Malogorski
Brankica Mezga
Ivana Gregurić
Ana Krbanek

Krunoslav Nemet
Željko Pavleković
Tugomir Pemper
Ante Perković
Monika Polančec
Dragica Povrženić
Mirjana Pušćak
Jasmina Radojčić
Siniša Radojčić
Ana Rajčević
Borislav Rogić
Danijel Ružić
Lidija Samac
Alenka Soldan
Renata Staneković
Milan Škorić
Ljubica Varošaneć
Dražen Žagi
Oliver Željko
Biserka Stojić
Tamara Jovičić
Tamara Dušak
Ivana Gregurić
Ana Krbanek
Mirela Despotović
Ruža Hrga
Drago Vručinić

Najaktivisti i najaktivistice:

Božena Bukal
Matija Djanješić
Suzana Fehlen
Josipa Ivanović
Brankica Mezga
Željko Oliver
Lidija Samac

“Predloženo je osnivanje lokalnih Savjeta za razvoj civilnoga društva koji bi bili poveznica lokalnih udruga i JLRS te omogućavanje da na redovnim sjednicama vijeća (općinskih, gradskih, županijskih) prisustvuju predstavnici OCD-a.”

KOPRIVNICA, 22. listopada 2013., Dom mladih

Stol A

TEMA: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Svi sudionici/ce složili su s ocjenom da se udruge najčešće financiraju iz lokalnih proračuna što je općenito problem jer se novac dijeli po načelu „svakome ponešto“, a ne prema stvarnim potrebama. Stoga je potrebno poraditi na sustavnom financiranju udruga. Također, problem u svim lokalnim zajednicama je umrežavanje i povezivanje udruga. Udruge većinom ne poznaju nadležnosti jedinica lokalne i regionalne samouprave i često rade aktivnosti koje su u njihovoj nadležnosti.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- izazov: umrežavanje i povezivanje OCD-a te međusobna suradnja

Svi sudionici skupine složili su se s ocjenom da većina udruga radi sama za sebe, da ne poznaje rad i aktivnosti ostalih udruga u svojoj zajednici što rezultira velikom raspršenosti aktivnosti. Kao uzrok tome istaknut je određeni strah udruga od povezivanja odnosno strah od gubitka dijela vlastitog identiteta. Posljedica svega je često organiziranje sličnih aktivnosti različitih udruga što dovodi do zbunjivanja korisnika.

Rješenje navedenog problema je stvaranje lokalnih internetskih platformi. Platforma bi obuhvatila sve podatke o lokalnim udrugama i njihovih aktivnostima. Također, platforma bi pružila mogućnost traženja partnera za projekte, povezivanja i organizaciju raznih aktivnosti te uključivanje što većeg broja volontera u događanja u lokalnoj zajednici.

Također, predloženo je osnivanje lokalnih volonterskih središta koji bi bili baza volontera i volonterskih aktivnosti lokalnih udruga. Cilj osnivanja središta je osvještavanje građana i građanki o važnosti volontiranja te pružanje informacija o mogućnostima volontiranja.

Internetska platforma i lokalna volonterska središta pridonijeli bi kvalitetnijem radu udruga, na njima bi se mogle grupirati aktivnosti i okupljati veći broj korisnika/ca. Udruge bi prepoznale svoj pojedinačni doprinos te zajedno radile na sličnim aktivnostima, a poštivale bi se u svojoj različitosti.

- izazov: suradnja organizacija civilnoga društva i jedinica lokalne i regionalne samouprave

Sudionici su zaključili da suradnja OCD-a i JLRS nije na zadovoljavajućoj razini, isključujući u ocjeni suradnju s udrugama osoba s invaliditetom. Odgovornost za nedovoljnu suradnju nije isključivo na JLRS već i na samim OCD-ima. Pojedinci pri osnivanja udruga često nisu svjesni da su udruge pravne osobe koje podliježu određenim zakonima te koje imaju određena prava i dužnosti. Nepoznavanje tih zakona, prava i dužnosti je definirano kao ključni problem koji naposljetku rezultira nedovoljno aktivnim i odlučnim pristupom prema JLRS.

Rješenje koje je predloženo za ovaj problem je izdavanje publikacije o pravima i obvezama udruga te dužnostima JLR. Publikacija bi se dostavila postojećim udrugama te bi ju kao obavezan dokument dijelili Uredi državne uprave pri registraciji udruga. Takva publikacija

bi bila korisna i postojećim udrugama te bi bila u elektronskom obliku dostupna na svim relevantnim internetskim stranicama. Predloženo je da tu publikaciju napravi Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u suradnji s Uredom za udruge.

Također je predloženo osnivanje lokalnih Savjeta za razvoj civilnoga društva koji bi bili poveznica lokalnih udruga i JLRS te omogućavanje da na redovnim sjednicama vijeća (općinskih, gradskih, županijskih) prisustvuju predstavnici OCD-a. Savjeti za razvoj civilnoga društva mogli bi na lokalnoj razini koordinirati razvoj civilnog društva te poticati pozitivno okruženje i pridodati na važnosti organizacija civilnoga društva.

Svakako je potrebno poticati komunikaciju i suradnju s JLRS te je prijedlog kontinuiran razgovor između udruga i JLRS na aktualnom satu ili sastanku. Udruge bi trebale potaknuti takve sastanke te na njih doći spremne i s konkretnim rješenjima za svoju lokalnu zajednicu. Također, takvi sastanci bili bi prilika da se udruge upoznaju i međusobno i s JLRS te na taj način shvate koje su konkretne mjere za poboljšanje i zadaci.

- izazov: sustavno financiranje udruga

Previše je registriranih udruga koje ne izvršavaju svoje obveze. Sudionici/ce se iskazali nadu da će se to urediti novim Zakonom o udrugama. Problem je i što JLRS još uvijek nemaju odgovarajuće natječaje za udruge, odnosno novac se podijeli neovisno o projektu i ne prema stvarnim potrebama. Prijedlog je da se pokrene promjena postojećih natječaja i prakse dodjele podrški te da se potakne sustavno financiranje udruga prema stvarnim potrebama.

Stol B

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Najviše rasprave odnosilo se na prostore za mlade te ekološku poljoprivredu i održivi razvoj.

Prostori za mlade su problem svake zajednice. Ako postoje prostori za mlade, često su oni neadekvatni za održavanje aktivnosti. Sudionici su predložili da udruge mladih ostvare suradnju s lokalnim vatrogasnim društvima koji im mogu ustupiti svoje prostorije, a mladi će zauzvrat volonterski odraditi neke poslove za vatrogasce. Prijedlog je također da se popišu svi prostori koje su organizacije civilnog društva dobile na korištenje od jedinca lokalne samouprave, te da se javno objavi koje su to prostorije. Isto to bi se napravilo s prostorima kojima se koriste jedinice lokalne samouprave i mjesni odbori. Podaci o svim ovim prostorima bi bili javno objavljeni na internetskim stranicama jedinice lokalne samouprave, s podacima tko ih može koristiti, pod kojim uvjetima i kada.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Današnje društvo bi trebalo više pažnje posvetiti održivom razvoju, ekološkoj poljoprivredi i prirodnim izvorima energije. U gradovima bi na zgradama trebalo stavljati kolektore, a pogotovo bi kolektori trebali biti postavljeni na svaku školu. Škole

bi same trebale naći izvor financiranja za postavljanje kolektora, stoga je nužno da se školsko osoblje podučiti u pisanju i provedbi projekata, te tako učenicima omogućiti da se od malena u školama upoznaju sa korištenjem sunčeve energije. Ujedno u škole treba uvesti nastavne aktivnosti na kojima bi ih se učilo o održivom razvoju te u sklopu škola raditi i male vrtove s domaćim povrćem za školske kuhinje.

- Domaćinstva treba podučiti kako koristiti biodinamičke preparate kao insekticide. Stoga je nužna suradnja između poljoprivredno-savjetodavne službe i lokalnih poljoprivrednih ljekarni.
- Na događanjima, poput sajмова, predstavljali bi se najbolji lokalni ekološki poljoprivrednici te bi se pritom podučila javnost na koji način i oni mogu napraviti svoj vrt, koristeći organska gnojiva, upozoravati ljude da trebaju voditi više računa o svojoj prehrani, podučiti na koji način se vrt obrađuje, da za to ne treba puno novaca već samo dobre volje. Na takvim događanjima ujedno bi se predstavljali i birali najbolji primjeri ekološke proizvodnje.

Primjer dobre prakse

Na kraju spomenut je primjer udruge Gredica iz Varaždina i njihovih Čudesnih vrtova koji bi se mogli pokrenuti u svakoj zajednici. Naime, grad Varaždin je donirao zemljište udruzi Gredica i s malom novčanom donacijom pomogao da se ono preore i postavi voda. Na zemljištu je nastalo 108 parcela, koje se iznajmljuju za 150 kn godišnje. Svaka parcela ima 50 m². Na tim parcelama mnogi pojedinci ili obitelji uređuju svoj vrt, pritom se svi međusobno družu, razvijaju nove inicijative i ideje.

Stol C

Tema: Društvena

uključenost / isključenost

U raspravi je istaknuto kako je potrebno uspostaviti otvorenu i uključivu strukturu upravljanja udrugama te uključivanja građana u udruge što bi u konačnosti doprinijelo i većem broju uključenosti građana, ali i osoba s invaliditetom i drugih marginaliziranih skupina u rad udruga. Samim time, sudjelovanjem u radu udruga i procesima odlučivanja u udrugama, razvija se osjećaj pripadnosti i uključenosti u društvo i društvene procese. Većina udruga, posebice udruge OSI Uosobe s invaliditetom) imaju svoje krovne županijske organizacije koje najčešće djeluju u središtima tih županija. Budući da se većina aktivnosti održava upravo u tim središtima krovnih organizacija, dobar dio članova udruga OSI, posebice iz ruralnih sredina, zbog nedostupnosti / nepovezanosti nije u mogućnosti aktivno sudjelovati. Stoga je potrebno osmisliti programe i aktivnosti (primjerice volonterske) koji bi se održavali i u drugim sredinama, a ne samo u središtima krovnih organizacija. Na taj način približili bi se još više svojim članovima / korisnicima te ih potaknuli da aktivno djeluju u sredinama u kojima žive, a zajednica bi na taj način uvidjela velike mogućnosti i utjecaj OSI i drugih isključenih skupina. Neaktivnost članstva jedan je od češće spominjanih

problema te bi udruge trebale poraditi na motivaciji članova kroz različite vidove izobrazbe (primjerice motivacijske radionice) i uključive aktivnosti. Nedovoljne sposobnosti udruga / organizacija izravno su povezane sa znanjima i sposobnostima njenih zaposlenika/ica i članova/ica - stoga je nužno poticati ljude da se uključe u neformalne oblike obrazovanja i volontiranje (npr. u udruzi se mogu organizirati različiti info dani o besplatnim izobrazbama, radionicama, te je potrebno potaknuti suradnju s drugim organizacijama i udrugama koje mogu i provoditi takve neformalne oblike izobrazbe). Suradnja s JLRS, zajedničko organiziranje pojedinih aktivnosti i projekti mogu doprinijeti većoj vidljivosti i utjecaju, a samim time i povećanju interesa građana.

Kada govorimo o nezaposlenosti bitno je sagledati sve potrebe i potencijalne resurse i mogućnosti na lokalnoj razini, a ne tražiti rješenja izvana. Kao jedno od mogućih rješenja, spomenute su i zaštitne radionice, koje npr. ne postoje u svim županijama. Pri tome valja naglasiti kako su se svi sudionici/ice složile da je pozitivno da organizacije civilnoga društva ulaze u poslovne poduhvate, no oni svakako trebaju imati dobro razrađenu ekonomsku komponentu tj. održivost, poslovne planove. Budući da većina predstavnika OCD-a nema dovoljno znanja o poduzetništvu, potrebno je organizirati izobrazbu u tom području. Osim izobrazbe vezane uz poduzetništvo, i dalje postoji mogućnosti za jačanje sposobnosti

OCD-a, članova kroz izobrazbu o pripremi, pisanju i provedbi projekata, jer osim što takvi projekti odgovaraju na probleme i potrebe korisnika, otvaraju mogućnosti i zapošljavanja na tim projektima ili kroz projektne aktivnosti. Iako je prepoznato da postoji velik broj ovakvih neformalnih i formalnih oblika izobrazbe, naglašeno je kako bi možda trebalo poraditi na nešto sustavnijem pristupu, a ne organiziranju pojedinačnih radionica. Kada govorimo o zapošljavanju OSI, unatoč nastojanjima HZZ-a, velik broj poslodavaca nije upućen i upoznat s mjerama i pogodnostima zapošljavanja OSI te je tu otvoren prostor za aktivnosti informiranja tih poslodavaca što bi mogle raditi udruge. Poslodavci često nisu ni svjesni potencijala i mogućnosti OSI. Potrebno je poticati i domaću radinost i tradicijske zanate, no pri tome i dalje treba voditi računa o održivosti. Svakako je potrebno pojačati suradnju udruga s donosiocima odluka i JLRS-ima. JLRS mogu

utjecati na povećanje zapošljavanja OSI, posebice zato što vrlo često imaju neiskorištene prostorne kapacitete koji se mogu adaptirati i iskoristiti za proizvodne / prerađivačke pogone u kojima bi se moglo zapošljavati. Osim "logističke" podrške, JLRS mogu pružiti i druge oblike pomoći poput sufinanciranja / predfinanciranja projekata zapošljavanja koji su npr. prijavljeni na natječajne iz EU fondova. Uloga OCD-a je da pripreme projekte / programe kroz koje bi se takvi prostori i iskoristili, što podrazumijeva i povezivanje udruga jer se često radi o velikim projektima / ulaganjima. Ukoliko ne postoje sredstva u proračunima, uz transparentnije natječaje (i provedbu tih natječaja) za udruge na lokalnim razinama, dobar dio sredstava mogao bi se na taj način odvojiti za ovakav oblik sufinanciranja / predfinanciranja i međufinanciranja. Kako bi došlo do pozitivnog pritiska na donosiocima odluka i JLRS-e potrebno je poboljšati suradnju među OCD-ima i građanima te na neki način stvoriti "kritičnu masu" koja bi potaknula konstruktivne promjene. Bolje povezivanje udruga i stvaranje neformalnih mreža podrazumijeva i pozitivan pritisak udruga na nacionalne saveze koji bi se trebali, kao krovne organizacije / mreže zalagati za

promjenu nepoticajnih zakonskih regulativa (primjerice, pravo na invalidninu koje u ovom obliku pasivizira OSI, četverosatno radno vrijeme - na koje se ne priznaje puno mirovinsko osiguranje, i sl.). Takve formalne i neformalne mreže trebaju zagovarati i promjene na nacionalnoj razini kako bi se što prije razjasnilo tko je odgovoran (koja ministarstva / uredi / tijela) za pitanja udruga i OSI, a ne da se dešavaju stvari kao što su prebacivanje odgovornosti s Ministarstva socijalne politike i mladih na Nacionalnu zakladu po pitanju raspisivanja natječaja za udruge OSI. Pored nepoticajnih zakona, poslodavci se često i ne pridržavaju zakona, stoga je potrebno apelirati i na njih. Veliku ulogu u tom "zagovaranju" promjena ima i uključivanje građana, OSI u razne odbore / tijela / partnerstva i javna savjetovanja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini koji/a mogu utjecati na donošenje odluka. Stoga je potrebno osvijestiti članove, predstavnike OCD-a, korisnike i građane da se što više uključuju u procese donošenja odluka. Kako je izobrazba bitan korak prije samog zapošljavanja, potrebno je ljude usmjeriti i pružiti im, osim samih programa izobrazbe, i druge oblike podrške. Jedan od tih oblika su i stipendije koje su dobar oblik pomoći, no potrebno ih je dodjeljivati sustavno i planski, tj. stipendistima bi se trebale stipendije dodjeljivati za zanimanja koja su potrebna i koja im mogu osigurati posao nakon što oni završe školovanje.

U raspravi je istaknuto kako je problem i nerazvijena mreža lokalnog prijevoza no, da postoje i primjeri dobre prakse kao npr. TAXI služba Sunce za OSI u Križevcima (prijevoz OSI sufinancira grad, ali i sami korisnici) za što je potrebna i važna međusektorska suradnja. Ovakav model TAXI službe mogao bi se uz ravnopravno uključivanje svih dionika u zajednici preslikati i na druge sredine. Suradnja s prijevoznicima (primjer gdje su prijevoznici donirali 50 povratnih karti OSI) također bi mogla dijelom riješiti pitanje bolje povezanosti i mreže lokalnog prijevoza. Valja naglasiti kako zakonska regulativa ne pomaže prijevoznicima da uvode takve linije, tj. ne postoje neke poticajne mjere na što bi se kroz zagovaranje moglo utjecati. Kao inovativna ideja postoji i prijedlog da se oformi određena baza OSI i potreba za prijevozom, svojevrsni "carpooling" model, gdje bi građani mogli na volonterskoj bazi prijevozom pomoći OSI i drugim isključenim skupinama. Takav oblik prijevoza u nekim sredinama nude i udruge OSI, prvenstveno svojim članovima, te bi se uz bolju povezanost, krug korisnika mogao proširiti i na druge OSI.

Stol D

Tema: Društvena uključenost / isključenost

U raspravi koja se razvila na odabranu temu, sudionici su zaključili da su u Križevcima osobe s invaliditetom dobro uključene u društveni život, postoji dobra suradnja s JLS. Problem je sustavno financiranje, a ne nedostatak novca, stoga bi trebalo odrediti koje će se aktivnosti financirati, a koje neće. Grad uvijek sufinancira EU projekte, što je pozitivna praksa.

trenutno nije slučaj, jer se udruge bave aktivnostima koje bi trebale biti riješene na državnoj razini.

Za bolju društvenu uključenost prijevoz je veliki problem, jer su članovi uglavnom teže pokretni, a udruge nemaju sredstava plaćati kombi i vozača za dolazak na aktivnosti.

U posljednje vrijeme gotovo sve udruge osoba s invaliditetom zapošljavaju ili se trude zapošljavati stručnu službu - defektologa, logopeda, fizioterapeuta, proveditelja znakovnog jezika. Sa zapošljavanjem stručnih službi javlja se veliki problem jer je to zapošljavanje ovisno o financiranju projekata, pa je nedovoljno kontinuiran rad. Sredstva koja udruge dobivaju neracionalno se troše, dešava se da svaka udruga na nekom području ima defektologa u jednom razdoblju, a par mjeseci kasnije se situacija promijeni. Stručna služba posjećuje korisnike po cijeloj županiji, svaki za sebe i svoju udrugu.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Centar za socijalnu skrb, zdravstvo i školstvo trebalo bi propoznati navedene probleme i vrijednost socijalnih usluga koje udruge pružaju, pa bi se udruge koje imaju znanja, dobro rade i pružaju kvalitetu trebale financirati iz sustava.
- Natječajni na koje se udruge javljaju preklapaju se, primjerice s istim aktivnostima se udruge mogu javiti na nekoliko natječajnih različitih ministarstava. Udruge troše mnogo resursa za prijavu projekata na različite strane kako bi osigurale kontinuitet svog rada. Kod prijave projekata javlja se i problem neprilagođenosti obrazaca za osobe s invaliditetom, posebno za gluhoslijepe osobe, koje su najviše izolirane iz društvenog života.
- Prepreka društvenoj uključenosti osoba s intelektualnim teškoćama je odsutnost prava na osobnog asistenta, pa bi promjena zakona na tom području bila pozitivna promjena.
- Suradnja s JLS treba se odnositi na povezivanje različitih udruga i institucija. Gore navedeni problem stručnih službi bi se mogao riješiti povezivanjem udruga s Centrima za odgoj i obrazovanje i osiguravanju asistenata u nastavi i osobnih asistenata. JLS Koprivničko-križevačke županije osiguravaju pristupačnost strategija razvoja udrugama, edukaciju za pisanje i provedbu EU projekata i podršku u traženju drugih izvora financiranja.
- Osiguravanje rada "hladnog pogona" udruga je temelj za poduzimanje bilo kakvih aktivnosti. Trenutno, kao i osiguravanje stručne službe, opstanak "hladnog pogona" ovisi o financiranju projekata, pa se udruge nalaze u začaranom krugu, jer bez "hladnog pogona" udruga nema ni resursa za pisanje projekata, pa tako ni za daljnje osiguravanje aktivnosti.
- Potrebno je napraviti izbor udruga koje su se dokazale svojim aktivnostima i njima osigurati "hladni pogon" odnosno pokrivanje troškova poslovanja.
- Važno je i grupirati udruge prema kriteriju važnosti za društvo – nije isto bave li se udruge društvenim uključivanjem i osiguravanjem stručne službe za osobe s invaliditetom ili nekim hobbijem.
- Udruge se zadnjih godina bave uglavnom projektima, a ne više korisnicima, svi resursi odlaze na traženje izvora financiranja. Razvojne agencije i JLS bi se trebali baviti projektima, a udruge samo ukazivati na probleme i baviti se članovima.
- Udruge su spremne racionalno koristiti dodijeljena sredstva, npr. zajednički koristiti prostore i prijevozna sredstva, a na svima koji financiranju projekte udruga je da objedinjeno gledaju na raspisane natječaje kako ne bi bilo proklapanja programa udruga.

- Natječajni na koje se udruge javljaju potiču stvaranje konkurencije među udrugama, što može biti i korisno za kvalitetu, ali vrlo mnogo udruga se javlja na iste natječaje da bi financirale iste stvari, pa su jedne drugima konkurencija gdje bi mogle surađivati i tako imati više mogućnosti za dodjelu sredstava.

Nakon ove rasprave izdvojeni su problemi koji sprječavaju bolju društvenu uključenost osoba s invaliditetom, a predložena su i rješenja.

Problemi na putu bolje društvene uključenosti udruga OSI:

- nedosljednost financiranja "hladnog pogona" udruga - opstanak udruga je ovisan o prolaznosti projekata
- udruge se bave projektima, a ne članovima zbog velikog broja malih projekata
- neracionalno trošenje sredstava iz javnih izvora jer mali projekti polovično rješavaju probleme na kratki rok. Svake godine se kreće iz početka s novim zaposlenicima.
- nedostatak stalne stručne službe koje pružaju socijalne usluge. Taj problem bi sustav trebao riješiti.
- korištenje stručne službe za članove je ovisno o tome koliko je udruga jaka. Korisnici su ovisni o prolasku projekata udruga kako bi dobili socijalne usluge koje su im zakonom određene.

Rješenja:

- zajednički nastup udruga prilikom prijave projekata kako ne bi jedni drugima bili konkurencija. Pritom JLS imaju veliku ulogu, jer bi udruge trebale samo iznijeti probleme i prijedloge, a službe JLS odraditi tehničku stranu prijave projekta.
- udruge treba poticati na zajedničku nabavu stručnih službi i vozila.
- napraviti selekciju udruga za dugoročno financiranje prema dosadašnjoj kvaliteti i napraviti standarde što se od udruga očekuje kad dobiju sredstva.
- zagovarati da sustav preuzme kontinuirano financiranje stručnih službi, jer je projektno financiranje neracionalno, neefikasno i nekvalitetno rješenje.

Sudionici događanja u Koprivnici:

Martina Benjak
Ana Cecelja
Valentina Čadavec
Vedrana Duić Loparić
Verica Filipović
Nataša Friščić
Luka Hasić
Matija Hlebar
Suzana Džemoska
Ksenija Karđaš
Slavko Kuzmić
Ivana Kuzminski
Iva Lukačin
Mirjana Štrnad
Marija Mráz
Obradić Tomica
Melita Pavlek
Tamara Premuš
Verica Šarlija
Elizabeta Škvorčec
Snježana Špernoga
Alen Šargalj
Domagoj Švabek
Sanja Tarczay
Ivan Tuđa

Nenad Vežzović
Ruža Zlatar
Darko Ciglar
Ivana Radanović
Ines Van Hoek
Ana Mikulić
Sonja Hlebar
Marija Ciglar
Maja Sabol Žganec
Dragica Ružić
Gordana Peradin
Katarina Švabek
Ana Balija
Ana Česi
Igor Ježek
Branko Radanović
Dragiša Totić
Vlatko Lacković
Mario Bobinec
Drago Vručinić

Najaktivisti i najaktivistice:

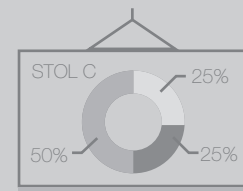
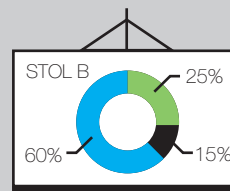
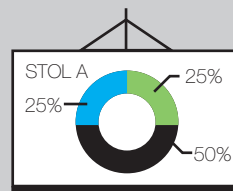
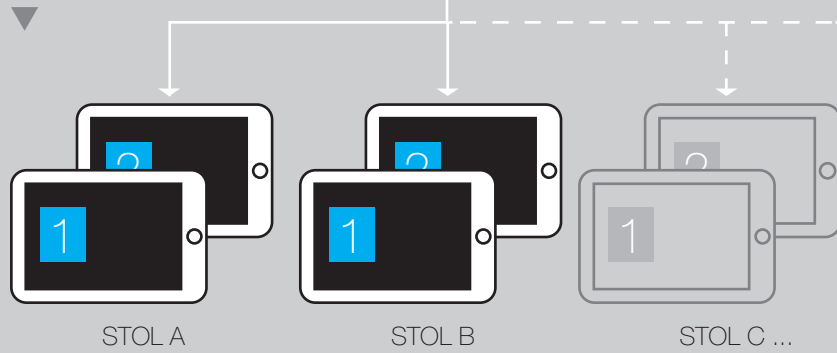
Ruža Zlatar
Verica Filipović
Domagoj Švabek
Tomica Obadić
Elizabeta Škvorčec
Nataša Friščić

Sustav glasovanja na regionalnim događanjima:

Prezentacija tema relevantnih za pojedinu lokalnu zajednicu

Sudionici su putem ručnih računala glasovali za teme za koje su smatrali da su od najvećeg značaja za njihovu zajednicu

Prezentacija elektronski obrađenih rezultata glasovanja po stolovima

“Kao moguće rješenje nudi se internetska objava proračuna kojima OCD i građani imaju pristup te se tako s njima mogu upoznati, bilo s njihovim razmjerima, bilo s potrebama koje oni moraju zadovoljiti.”

RIJEKA, 25. listopada 2013., Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog
primorja

Stol A

TEMA: (Ne)razvoj lokalne zajednice

Rasprava na odabranu temu usmjerila se na podteme: suradnja jedinica lokalne samouprave (JLS) i organizacija civilnog društva (OCD), na nedostatak participativnog a pogotovo rodnog "budžetiranja", na općeniti manjak financijskih sredstava, na nesudjelovanje organizacija civilnog društva u određivanju strategija razvoja jedinica lokalne samouprave te na komunikaciju građana i gradske uprave.

Nakon rasprave, problemi o kojima se razgovaralo podijeljeni su u tri kategorije: financiranje, sudioništvo i komunikacija (OCD i JLS) te nedostatak povjerenja u JLS.

Ocjene postojećeg stanja i preporuke za poboljšanja:

Ustanovljen je opći manjak sredstava za potrebe OCD. Prepoznata je i rascjepkanost sredstava pri odobravanju sredstava koja ima svrhu zadovoljavanja najvećeg mogućeg broja korisnika (radi održavanja „socijalnog mira“) ali za posljedicu ima projekte koji su manje kvalitetni i nemaju dovoljno sredstava za kontinuiran razvoj. Kao velik problem uočena je i opća netransparentnost u kriterijima za odobravanje financijskih podrški te nedostatak obrazloženja odluka. Kad JLS raspisuje natječaj za projekte OCD, kao problem se često uočava to što potonje ne znaju s kojim fondom JLS raspolaže u tu svrhu pa ne znaju ni koliko sredstava tražiti. Proračuni gotovo nikad nisu rodno raspoređeni.

Kao moguće rješenje nudi se internetska objava proračuna kojima OCD i građani imaju pristup te se tako s njima mogu upoznati (bilo s njihovim razmjerima, bilo s potrebama koje oni moraju zadovoljiti (radi boljeg razumijevanja procesa odobravanja). Prijavom građana/OCD-a u online proračun, on u svojim glavnim kategorijama postaje otvoren na izmjene i prijedloge. Moguće rješenje za (ne)transparentnost kriterija dijela proračuna kojim se zadovoljavaju javne potrebe jest da se o kriterijima –osim što uvijek moraju biti objavljeni online - sa zainteresiranim građanima razgovara i uživo, na susretima s građanima i zainteresiranim OCD. Za posebne natječaje, prijedlog je da JLS uvijek objavljuje s kojim fondom raspolaže. Prijedlog je i da statistika o krajnjim korisnicima proračuna, po rodnoj, starosnoj, i drugim osnovama bude svima poznata, kako bi se o raspodjeli sredstava mogli donositi zaključci i davati prijedlozi za buduća odobrenja.

Pod sudioništvom i komunikacijom, ocijenjeno je da JLS ne koriste dovoljno potencijale i resurse svojih OCD-a, da između njih ne postoji partnerski odnos, a da komunikacija nije dvosmjerna.

Jedan od prijedloga za poboljšanje komunikacije jest češća organizacija okruglih stolova na teme koje se tiču civilnog društva, zatim izobrazba za službenike JLS sa svrhom da

ih se upozna sa specifičnim potrebama i projektima/programima koje OCD provode. Prijedlog je i da JLS češće koriste svoje udruge, a ne privatna poduzeća, za one (plaćene) poslove koje OCD u svom djelokrugu obavljaju (primjer - pisanje EU projekata).

Kao problem istaknuto je i nepovjerenje u znanja i sposobnosti JLS pream udrugama, nepovjerenje udruga da će JLS poštivati obvezu isplate sredstava OCD-ima, i problem preuzimanja ideja (udruge ih prijave na natječajne JLS, one ih kao vlastite ideje prijavljuju na neke druge natječajne).

Prijedlog je stvaranje timova ljudi sastavljenih od gradskih službenika/predstavnika JLS i predstavnika OCD kao posredujućih operativnih tijela koja potrebe jednih prenose drugima i zajednički donose odluke, a čiji su zaključci obvezujući i izravno utječu na donošenje lokalnih politika jer je to utvrđeno u aktima JLS. Prijedlog je i da OCD na polovici mandata načelnika/gradonačelnika i općinskih/gradskih vijeća vrednuju njihov rad vezan uz suradnju s OCD-ima. Prijedlog je i umrežavanje OCD-a prema zajedničkim interesima te njihovo zajedničko nastupanje/lobiranje prema JLS, kao i umrežavanje radi lobiranja za zaštitu „autorskih prava“ projekata.

Stol B

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Nakon kratke rasprave, sudionici su unutar ponuđene teme pokazali najveći interes za problem umrežavanja udruga i ostalih čimbenika u zajednici, zatim probleme djece i mladih, problema građana starije životne dobi. Kao poseban izazov u svojem radu smatraju pitanje motivacije građana na djelovanje, odnosno aktivnosti.

Sudionici skupine su u značajnom dijelu predstavljali udruge i inicijative koje se bave s djecom i mladima što objašnjava interes za odabrane podteme, dok su ostali sudionici (npr. rad s beskućnicima, rad s građanima treće životne dobi, rad u području kulture) dali svoj doprinos navedenim podtemama zbog prožimanja sličnih aktivnosti u njihovu radu te općeprihvaćenog zaključka da rad s djecom i mladima nosi vrijedne rezultate u svim ostalim segmentima života zajednice. reb.

Sudionici su iznijeli jednoglasan stav da postoji potreba za poboljšanjem rada sa djecom i mladima u organizacijama civilnog društva te u obrazovnom sustavu. Spomenuto je neopravdano nepovjerenje obrazovnog sustava prema udrugama te nepoznavanje njihovog rada i koristi koje taj rad donosi u zajednici. Prema mišljenjima sudionika, djeca

najčešće nisu motivirana za kvalitetno korištenje slobodnog vremena, kao niti odrasli građani te je njihovo uključivanje u ikakve aktivnosti upitno.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Kao mogući smjer djelovanja, istaknuta je potreba senzibiliziranja nastavnika i ostalih djelatnika u obrazovnom sustavu te predstavnika organizacija civilnog društva kako bi se ojačalo partnerstvo u zajedničkom radu s djecom i mladima te razmjene međusobnih iskustava i umrežavanja svih relevantnih čimbenika u tom radu. Posebno su pohvaljeni napor Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, osobito održavanja ovakvih događanja kojih bi, prema mišljenju nazočnih, trebalo biti još više. Predložena je mogućnost prezentacije rada udruga s djecom i mladima za nastavnike. Dodatno, iznijeta je i ideja organizacije sajma udruga u školama koja bi mogla pomoći u smanjenju spomenutog (a neopravdanog) nepovjerenja, a u tom pogledu je zaključeno i da su svi zajednički projekti navedenih čimbenika bili od iznimne i obostrane koristi. Općenito govoreći, nastavnici bi trebali imati snažniju ulogu o informiranju učenika o lokalnoj zajednici i udrugama civilnog društva.
- U pogledu građana starije životne dobi, istaknuto je da naše društvo kasni u informatičkom opismenjavanju tih građana. Sudionici su zaključili da postoji potencijal za rješenje tog problema u okviru volonterskog rada studenata ili informatičkih stručnjaka koji bi, uz odgovarajući medijski istup udruga koje se bave tim problemima, zasigurno odvojili dio slobodnog vremena za tako koristan cilj. Jedna od sudionica iznijela je primjer povlačenja sredstava iz europskih fondova za opremanje postojećih prostora, što je primjenjivo i na potrebu nabavke računala za izobrazbu starijih osoba.
- Naposljetku, ali ne i manje bitno, iznijet je problem nedostatka odgovarajućeg prostora za rad udruga, posebice kada se radi o aktivnostima u koje su uključena djeca i mladi - dotrajale i vlažne prostorije, ponekad bivaju i opasne zbog stanja u kojem se nalaze te u nekoliko opisanih slučajeva predstavljaju nerješiv problem u onim jedinicama lokalne samouprave koje jednostavno nemaju niti sredstva, a niti slobodne prostore koje bi mogli ponuditi takvim udrugama. Predloženo je da se na taj problem pokuša utjecati medijskim pritiskom i senzibiliziranjem javnosti, odnosno pritiskom na jedinice lokalne samouprave kako bi transparentno i prema unaprijed utvrđenim kriterijima dali na raspolaganje one prostore koji su za to pogodni. Kao dodatan mehanizam pravednosti, istaknuta je mogućnost da tijela jedinica lokalne samouprave u određenim intervalima naprave reviziju rada udruga koje koriste takve prostore.

Na samom kraju, sudionici su izrazili zadovoljstvo zbog nazočnosti na ovom događanju uz nadu da će istaknuti problemi biti dodatna smjernica za razvoj svih čimbenika civilnog društva i lokalnih zajednica kojima pripadaju.

Stol C

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Od tri ponuđene teme sudionici su gotovo jednoglasno odabrali temu: "(Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice".

Nakon uvodnog upoznavanja i predstavljanja sudionici su se do kraja devedestominutne rasprave usredotočili na motivaciju, volontiranje, potrebu za umrežavanjem, razvoj djece i slobodno vrijeme mladih, te su otvorili temu komunikacije javnog i civilnog sektora.

Uočeno je nekoliko izazova koji su međusobno isprepleteni tako da su i rješenja komplementarna, pogotovo na liniji motivacija - slobodno vrijeme mladih - volontiranje.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Kada se počelo govoriti o motivaciji građana, u raspravi se istakao problem motivacije članstva udruga, odnosno kako privući nove članove, ali i kako postojeće motivirati u provedbi i u razvoju novih projekata. Jedan od izazova je osigurati široku bazu motiviranih članova udruge kako bi mogli motivirati nove odnosno biti motivatori volonterima koji bi trebali sudjelovati u provedbi projekata. Rješenje je izobrazba postojećih članova i volontera kako bi mogli poticajno djelovati na buduće članove, volontere i općenito građanstvo.
- Problem umrežavanja udruga nije nov, a kao jedan od osnovnih razloga zašto se proces umrežavanja kreće sporo je slaba komunikacija i spori protok informacija kako među udrugama tako i na relaciji JLS udruge. Kao jedno od rješenja, pogotovo u manjim sredinama, pokazala se ideja da JLS koje učestalo koriste mogućnosti zapošljavanja vježbenika za stažiranje (po modelu 1600 kn) prosljede posao koordinacije među svim zainteresiranim stranama jednom od vježbenika kojeg bi se tako i podučilo o važnosti trećeg sektora i mogućnostima koji taj sektor pruža. Iako je komunikacija s lokalnim vlastima loša, iskustva sudionika rasprave su pokazala da JLS sve više prepoznaju projekte udruga koje djeluju na njihovom području i to prije svega jer se učestalo susreću s primjerima dobre prakse i projektima koji su prepoznati od drugih institucija.
- Kad se govorilo o djeci i mladima, te njihovom razvoju i korištenju slobodnog vremena, zaključeno je da djeca u školskoj dobi postaju nezainteresirana za razliku od vrtićke dobi. Primjećeno je da osoblje u školama najčešće nije dovoljno motivirano za komunikaciju s provoditeljima izvannastavnih aktivnosti. Jedno od rješenja je da se djeci predlažu aktivnosti koje su njima zanimljive i aktualne. Također, predložena je proaktivnija suradnja civilnog i akademskog sektora te još aktivnije nagrađivanje volontera u školskoj dobi.
- Aktivnosti koje najčešće djeca pohađaju vezane su uz sport ili izobrazbu i to na poticaj roditelja tako da aktivna djeca često nemaju vremena sudjelovati u aktivnostima u kojima bi bili poticani na altruizam i socijalnu empatiju odnosno volontiranje i slično. Jedno od predloženih rješenja je da se što više takvih aktivnosti provodi u vrijeme školskih praznika i to kroz formu tematskih kampova.

- Kao jedan od osnovnih preduvjeta, a što je prepoznato i kao veliki izazov, jest obrazovanje roditelja kako bi svoju djecu usmjeravali prema vrijednostima otvorenog i poticajnog društva. Primjećeno je da su ponekad roditelji ti koji su kočničari usmjerenja djetata prema altruističkim vrijednostima. Rješenje bi bilo uvođenje svojevrsnih "škola" za roditelje što bi u konačnici osim aktivnije djece u zajednici moglo rezultirati i prevencijom rizičnih ponašanja mladih.

Stol D

Tema: (Ne)razvoj lokalne zajednice

U raspravi sudionici su se usredotočili na tri podteme unutar glavne teme "(Ne)razvoj lokalne zajednice": suradnja i komunikacija JLS i OCD, komunikacija građana i gradske uprave, nepripremljenost za EU fondove.

Suradnja OCD-a i JLS označena je mnogobrojnim problemima vezanim uz dodjelu financijskih sredstava, nepovjerenja između predstavnika OCD-a i JLS-a. Mnogi sudionici smatraju da se sredstva ne dodjeljuju transparentno i da nisu u vezi s kvalitetom projektne prijave. Sudionici smatraju da se sredstva dodjeljuju OCD-ima koji prethodno nisu predali financijska izvješća. Glavni uzrok tog nepovjerenja je netransparentnost JLS-a pri dodjeljivanju sredstava OCD-ima. Sudionici smatraju da bi se trebala napraviti razlika u zahtjevnosti i opširnosti podataka koji se traže u obrascima za prijavu projekata sukladno visini novčane podrške. Različitim obrascima za prijavu projektnih prijedloga i za izvještavanje o provedenim projektima, omogućilo bi se OCD-ima optimizaciju vremenskih resursa i bolju pripremljenost projektnih prijedloga, tim više jer bi OCD-i iz različitih općina i gradova mogli pružati podršku jedni drugima pri pripremi projektnih prijedloga. Komunikacija između građana i gradske uprave, prema riječima sudionika, često je loša što također doprinosi nepovjerenju u JLS i gradsku upravu. U praksi se često događa da odjeli gradske uprave prebacuju odgovornost jedni na druge, a na štetu građana. Razina usluge gradske uprave uvelike se razlikuje od odjela do odjela i od djelatnika do djelatnika pa građani stječu dojam da komunikacija ovisi o sreći, a ne o standardima usluge prema građanima. Treća tema o kojoj se raspravljalo je nepripremljenost za EU fondove, odnosno kapacitiranost OCD-a u pripremanju projektnih prijedloga i potrebnoj razini znanja. Unatoč mnogobrojnim mogućnostima informiranja i izobrazbe u području pripremanja projektnih, mnogobrojne udruge ne koriste te mogućnosti. Uzrok tome često je negativan stav predstavnika OCD-a koji sumnjaju da će dobiti potrebne informacije i da će im izobrazbe koristiti u radu. Rješenje tog problema sudionici vide u susretima s organizacijama koje mogu ponuditi primjere dobre prakse i pružiti podršku kroz savjete koji se temelje na iskustvu.

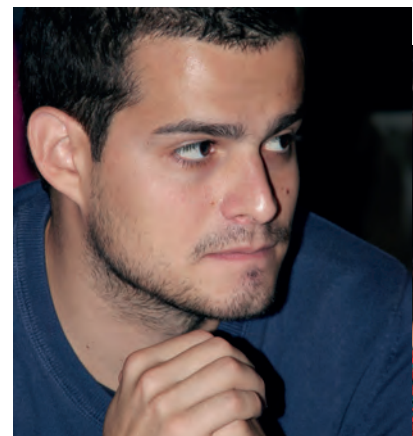
Navedenim problemima zajedničko je nepovjerenje među dionicima za razvoj lokalne zajednice. Za rješavanje problema međusobnog nepovjerenja najčešće se predlagalo organiziranje susreta koji bi omogućavali dijalog ključnih aktera. Kao dobar model prepoznat je ovakav tip rasprave kroz fokusirane okrugle stolove na kojima se uz formuliranje problema traže i odgovarajuća rješenja. Komunikacija i dijalog omogućili bi razumijevanje

različitih gledišta na probleme što je bitan preduvjet da se pronađu odgovarajuća rješenja za dobrobit cjelokupne zajednice. Primjeri dobre prakse i pozitivna iskustva važni su ne samo zato jer mogu poslužiti kao modeli već i za motiviranje i izgradnju pozitivnih stavova kod aktera.

Sudionici događanja u Rijeci:

Miodrag Blagojević
Almira Božić
Ljiljana Bubnić
Branka Cvija
Tea Čišić
Sunčica Damjanović
Sanja Dobrić
Igor Dundara
Josip Ferencić
Verdan Grubelić
Edi Gustin
Indira Hujdur Kosi
Vesna Jakić
Lucija Jančec
Renata Kiršić
Marija Kolomanić
Svezozar Kovačević
Diana Kovačić
Sonja Kotur
Božica Križanić
Boris Kurlić
Snježana Lehman
Martina Magaš
Katja Meden
Rayna Milanova
Eni Modrušan
Tamara Nestorović
Lidija Penko
Siniša Pucić
Davor Rupenović
Nikolina Stojnović
Jasna Šverko
Snježana Troha
Elvis Vaupotić
Silvia Žufić Dujmović
Marinela Švik
Maja Uršić Staraj
Jelena Andrić
Petar Ležaja

Ivan Lucić
Maja Marić
Lara Baranašić
Zvijezdana Schulz Vugrin
Gordana Forčić
Marta Hauser
Jovica Gostojić
Vladimira Marinković
Alenka Kovačević
Bojana Genov
Zlatko Džananović
Natalia Radola
Irene Ujčić Rob
Kristijan Benić
Igor Bajok

Najaktivisti i najaktivistice:

Almira Božić

Tea Čišić

Igor Dundara

Edi Gustin

Marija Kolmanić

Davor Rupenović

Jasna Šverko

Snježana Troha

Elvis Vaupotić

Jovica Gostojić

“Potrebno je obrazovati mlade ne samo kroz neformalne oblike obrazovanja, već treba lobirati kako bi se kroz sustav obrazovanja mladi odgajali otvoreni prema vrijednostima civilnog društva.”

SPLIT, 29. listopada 2013., Sveučilišna knjižnica

Stol A

TEMA: Društvena uključenost/ isključenost

U raspravi su navedeni slijedeći ključni problemi: stigmatiziranost ranjivih društvenih skupina; ekonomska neaktivnost stanovništva; nezadovoljavajuća provedba mjera za poticanje zapošljavanja mladih, nedostatak koordinacije i komunikacije na lokalnoj i nacionalnoj razini u provedbi politika i mjera socijalnog uključivanja te nedovoljnu informiranost donositelja odluka u lokalnim zajednicama o društvenom/socijalnom poduzetništvu kao mogućem modelu i generatoru razvoja i zapošljavanja.

Nezaposlenost

U pogledu jednakih mogućnosti na tržištu rada među poslodavcima je prisutno nepovjerenje prema gotovo svim ranjivim skupinama stanovništva (samohrani roditelji, roditelji djece s posebnim potrebama, žene, bivši zatvorenici, bivši ovisnici, osobe s invaliditetom), unatoč mogućnostima sufinanciranja zapošljavanja. U tom smislu izdvojeni su mladi, a posebno mladi koji na tržište rada dolaze iz odgojnih ustanova. Očito je i razumljivo da je poslodavcima pri zapošljavanju važnija kvalificiranost, sigurnost i pouzdanost zaposlenika od mogućnosti ušteda pri zapošljavanju. Stoga je predloženo pokretanje kampanja podizanja svijesti o koristima zapošljavanja ranjivih skupina, i to ne zbog ušteda za poslodavce nego isticanja sposobnosti, vještina i znanja osoba iz ranjivih skupina. Učinkovito bi bilo uključiti poslodavce koji u tom smislu imaju pozitivna iskustva. U tome doprinos možda mogu dati gradska, komunalna i javna poduzeća.

Društvena isključenost

Ekonomska neaktivnost stanovništva zasigurno pridonosi dodatnom generiranju raznih oblika društvene isključenosti. Sve analize pokazuju da je stopa dugotrajne nezaposlenosti i ekonomske neaktivnosti u Hrvatskoj vrlo visoka te da je neaktivno stanovništvo često sklono oslanjanju na sustav socijalne skrbi. Ekonomska neaktivnost je složena pojava, povezana s nezaposlenošću, gubitkom socijalnih i profesionalnih vještina te socijalnom deprivacijom, stoga su promjene u tom smislu dugotrajan proces. Međutim, nužno ih je poticati i omogućiti, i to kreiranjem i osiguravanjem mogućnosti u lokalnim zajednicama. Da bi to bilo moguće, potrebno je bolje povezati ključne dionike javnog, privatnog i nevladinog, neprofitnog sektora te intenzivirati napore u pravcu jačanja umreženosti dionika na međusektorskoj i unutarsektorskoj razini, kako na lokalnoj tako i na nacionalnoj razini. Da bi umrežavanje bilo moguće, potrebno je graditi povjerenje i uvažavanje među dionicima, za što je, osim dobre volje, potrebno više međusobne komunikacije, sastanaka, okruglih stolova, konferencija i drugih javnih događanja, uz sudjelovanje svih zainteresiranih strana.

Izobrazba, usavršavanje i cjeloživotno učenje

Ciljnim skupinama je nužno omogućiti veći opseg i bržu dostupnost izobrazbe, usavršavanja i cjeloživotnog učenja. Pri svemu tome značajnu ulogu, uz ostale dionike, imaju obrazovni programi OCD-a kao neformalni i informalni oblici učenja koji trebaju biti odgovarajuće vrednovani, uzimajući u obzir profesionalne sposobnosti, iskustvo i postignuća tih organizacija u zajednici. Radi povećanja učinkovitosti, u radu s korisnicima je potrebno jačati i razvijati osobno mentoriranje. Ekonomsko i društveno aktiviranje ciljnih skupina moguće je dodatno poticati promidžbom primjera dobre prakse kao i simboličnog nagrađivanja postignuća. Promocija i nagrađivanje ne trebaju biti motiv za aktiviranje, ali mogu biti dobar primjer i potvrda da se napor, upornost i ulaganje u osobni rast i razvoj u konačnici isplati. U tom pogledu posebna društvena odgovornost leži i na svim medijima.

Mjere za poticanje zapošljavanja

Potrebno je raditi na unaprijeđenju mjera za poticanje zapošljavanja u smislu povećanja provedivosti i učinkovitosti. Paket mjera Garancija za mlade vrlo ograničeno omogućava zapošljavanje mladih u OCD-ima i društvenim poduzećima. Proširenjem opsega primjene mjera iz toga paketa u tom pravcu, stvorili bi se uvjeti fleksibilnijeg i bržeg zapošljavanja i usavršavanja mladih. Općenito, mjere za poticanje zapošljavanja moguće je kontinuirano unaprijeđivati u dijalogu s dionicima. Primjerice, među ranjive skupine, obuhvaćene aktualnim Nacionalnim planom za poticanje zapošljavanja, nisu uključeni beskućnici iako su oni možda i najranjivija društvena skupina. Također, bilo bi korisno tražiti nova rješenja u pogledu održivosti radnih mjesta pokrenutih putem projekata javnih radova, odnosno u pravcu preveniranja ponovnog socijalnog isključenja po završetku projekata.

Društveno poduzetništvo

Kao mogućnost i način poticanja održivog društvenog razvoja te povećanja mogućnosti zapošljavanja svih skupina nezaposlenog stanovništva, na lokalnim razinama se ne prepoznaju potencijali društvenog poduzetništva kao aktivnog kapitala u zajednici. Na nacionalnoj razini intenzivno se radi na izradi Strategije razvoja društvenog poduzetništva te se očekuje da će Strategija omogućiti jačanje utjecaja i povećanje mogućnosti onima koji ovakav oblik poduzetništva razvijaju. S obzirom na to da su to uglavnom udruge, očekuje se više sluha, suradnosti i podrške u lokalnim zajednicama nakon donošenja Strategije.

Utjecaj na donošenje odluka u lokalnoj zajednici

Građani u lokalnim zajednicama nemaju dovoljno mogućnosti utjecaja na donošenje odluka koje dugoročno utječu na razvoj lokalne zajednice i kvalitetu života njezinih stanovnika. Uočava se nedostatak komunikacije i općenito javne rasprave. U tom smislu potrebno je povećati mogućnosti informiranja građana, uvođenjem dostupnih komunikacijskih alata poput redovitih lokalnih TV i radijskih emisija s mogućnošću izravnoga obraćanja gradonačelnicima gradova i načelnicima općina, organiziranjem javnih rasprava, putem društvenih mreža... Građane je potrebno trajno podučiti o Zakonu o pravu na pristup informacijama, o mogućnostima i utjecaju samoorganiziranja

(savjetodavni referendum, zborovi građana, predstavke građana, mjesni odbori), o ulozi i značaju izravne demokracije, te na taj način utjecati na jačanje društvenog kapitala u zajednici. Potrebno je zagovarati i promjenu Zakona o referendumu u smislu jedinstvenog definiranja potrebne izlaznosti građana na referendum, a da bi isti bio valjan, i općenito veću primjenu referenduma i ostalih demokratskih alata u odlučivanju, na nacionalnoj i lokalnoj razini. Nedovoljna umreženost, koordinacija i međusektorska suradnja odražava se i na kvalitetu suradnje JLS i ODC-a. Nije moguće generalno govoriti o kvaliteti suradnje JLS i ODC-a na širem području četiriju dalmatinskih županija jer postoje znatne razlike u manjim i većim sredinama te među samim županijama. Međutim, u svrhu uspostave ravnopravnog položaja ODC-a u lokalnim zajednicama, treba tražiti sustavna rješenja i mehanizme suradnje. Primjenjiv kao primjer može biti model rada Savjeta za razvoj civilnog društva kakav djeluje na nacionalnoj razini. Sličan primjer sustavne suradnje na lokalnoj razini su i Savjeti za mlade. Predlaže se uvođenje sličnih mehanizama suradnje na razini jedinica lokalne samouprave i ODC-a, s jasno utvrđenim postupcima i kriterijima uključivanja predstavnika organizacija.

Alkoholizam i mjere borbe protiv ovisnosti

U Hrvatskoj nije u dovoljnoj mjeri razvijena svijest o alkoholizmu kao ozbiljnoj i teškoj ovisnosti. Većina društvenih i javnih događanja praćena je konzumacijom alkohola. Alkoholizam je sveprisutan, naročito među mladom populacijom. U tom smislu sportski i zabavni događaji ne bi trebali biti praćeni promocijom alkoholnih pića poput piva. Unatoč zakonskim restrikcijama, maloljetnicima je alkohol lako dostupan i kupuju ga u trgovinama i ugostiteljskim objektima bez većeg problema. U manjim i ruralnim sredinama nema organizirane pomoći ovisnicima. Visoka stopa nezaposlenosti definitivno utječe na povećanje stope pijenja i zbog toga je potrebno intenzivirati preventivno djelovanje na svim razinama. To je moguće na sljedeći način: udruge koje provode preventivne programe u razvijenijim sredinama, mogu podučiti udruge u manjim sredinama. Na taj se način može doprinijeti širenju mreže socijalne podrške u zajednici i početku organiziranog pružanja pomoći u manjim sredinama. I ovdje je važno umrežavanje. Na lokalnoj razini moguće je poticati preventivne akcije poput organiziranja društvenih događanja na kojima se ne konzumira alkohol, tzv. bezalkoholne domjenke. Moguće je kontinuirano poticati podizanje svijesti o alkoholizmu kraćim javnim kampanjama. Usporedo je potrebno provoditi kampanje protiv stigmatizacije ovisnika. Takve aktivnosti sinergijski mogu dovesti do povećanja društvene svijesti i odgovornosti u odnosu na prekomjernu konzumaciju alkohola. Pojačanom kontrolom trgovaca i ugostitelja moguće je poslati jasnu društvenu poruku i stav o problemu alkoholizma. Za dugoročne učinke trebat će nam puno više, no svaki korak na tom putu je dobrodošao. Kontinuirani preventivni rad s mladima i obiteljima je nužan te ga trajno treba podupirati i razvijati kroz odgojno-obrazovne i zdravstvene programe te dostupne društvene programe.

Stol B

Tema: Društvena uključenost/ isključenost

Skupina je odabrala teme: Društvena uključenost /isključenost (suradnja JLS i OCD, komunikacija građana i JLS, nezaposleni, osobe s posebnim potrebama, starije osobe i međugeneracijska solidarnost, alkoholizam)

Odlučeno je da će se tema raspraviti prema kriteriju dobnih skupina, skupina s posebnim potrebama, ranjivih skupina.

Djeca i mladi

Uočena je česta pojava agresivnosti i sebičnosti kod djece i mladih što je uzrokovano nedostatkom mjesta za igranje (iako su i ona često objekt agresivnosti mladih te se izgrađena igrališta uništavaju), roditelji se manje posvećuju djeci kroz dosadašnje oblike odgoja, zbog pretjerane izloženosti nasilju kroz kompjuterske igrice, Internet i TV.

Prijedlozi:

- Poticati programe prevencije nasilja među djecom - čitanje bajki, priređivanje kazališnih predstava na temu prevencije nasilja, radionice za jačanje samopouzdanja, korištenje tradicije u odgoju - njegovanje kulture, edukacije o prirodnim bogatstvima RH, ekologiji,
- Organiziranje radno okupacionih aktivnosti.
- Informiranje i edukacija roditelja te poticanje prenošenja tradicijskih vrijednosti na mlađe generacije.

Osobe sa posebnim potrebama

Djeca se od najranije dobi trebaju senzibilizirati na činjenicu postojanja osoba koje su drugačije od većine. Djeca s posebnim potrebama nisu samo djeca koja imaju psihičke ili fizičke nedostatke, već i darovita djeca s obzirom na to da i ona zahtijevaju posebni pristup kroz edukaciju. Čak i djeca s manjim poteškoćama (npr. disleksija) imaju problema u vrtiću i školi te se na taj način stvara osjećaj manje vrijednosti.

Prijedlozi:

- Poticanje uključivanja djece s posebnim potrebama u redovite oblike nastave (projekti osobnih asistenata),
- Edukacija nastavnika i senzibiliziranje za rad s djecom s posebnim potrebama,
- Jačanje samopouzdanja djece (Ti to možeš),
- Poticanje volontiranja (primjer udruge osoba s invaliditetom iz Benkovca) - korištenje međugeneracijske solidarnosti i prenošenje znanja i mudrosti sa starijih na mlađe.

Nezaposlenost

Mladi već upisom u srednju školu postaju nezaposleni zbog programa u školama koji nisu prilagođeni potrebama na tržištu rada. Mladi trebaju podršku pri odabiru zanimanja koje je više rezultat ambicija njihovih roditelja, a ne polazi se od realnih vještina i mogućnosti

djece i mladih.

Prijedlozi:

- Provesti stručnu procjenu djece i mladih pri odabiru određenih zanimanja (koliko su ona u skladu s njihovim mogućnostima),
- Uskladiti programe škola s potrebama na tržištu rada,
- Uvoditi stručnu praksu od početka školovanja u srednjoj školi,
- Poticati programe udruga za zapošljavanje marginaliziranih skupina,
- Javni radovi u sadašnjem obliku su mogući u nekim djelatnostima (komunalne djelatnosti, kultura), ali ne i u okviru pružanja socijalnih usluga (uvođenje u posao, povezivanje s korisnicima).

Ovisnost

Zbog navedenih razloga (nezaposlenost, nepostojanje podrške za osobe s posebnim potrebama, agresivnosti) mladi su često izloženi opasnosti ovisničkog ponašanja (droga, alkohol, igre na sreću i drugi oblici ovisnosti).

Prijedlozi:

- Provoditi programe prevencije - u školama, putem udruga,
- Educirati roditelje i nastavnike,
- Resocijalizacija liječenih ovisnika kroz zapošljavanje

Međugeneracijska solidarnost

Postoji velika potreba za ovim oblikom podrške, pogotovo u ruralnim dijelovima zbog većine starog stanovništva. Pri tome treba uzeti u obzir da je u velikom dijelu područja gdje se ove aktivnosti provode infrastruktura izuzetno loša te je provedba tih usluga izuzetno teška (do jednog korisnika treba prijeći i 120 km). To otežava volonteranje, a i poskupljuje provedbu usluga. Pri izradi programa treba koristiti „od dolje prema gore –bottom up“ pristup zbog boljeg razumijevanja stvarnih potreba korisnika.

Prijedlozi:

- Promovirati volonterstvo i filantropiju –problem odlaska volontera i aktivista nakon pronalaska posla,
- Osigurati sredstva za pokrivanje realnih troškova volontera,
- Za održivost projekata bitna podrška lokalne zajednice (lokalne samouprave i županija) pogotovo nakon ukidanja područja posebne državne skrbi (upitno sufinanciranje projekata),
- Promovirati programe aktivnog starenja - druženje sa starim i nemoćnim.

OCD i problemi

Veliki broj udruga nema kapaciteta za pisanje projekata, pogotovo za EU fondove. Nemaju ni podršku JLS jer i one često nemaju potrebnih znanja i vještina (npr. Ploče ima samo jednu osobu osposobljenu za pisanje projekata). Djelatnici i volonteri često odlaze

iz udruuga nakon pronalaska posla.

Prijedlozi:

- Povezivanje u mreže udruuga na lokalnoj i regionalnoj razini,
- Senzibilizirati javnost za prepoznavanje aktivizma i uloge OCDA (često postoje loša mišljenja o udrugama),
- Opstanak udruuga ne bi trebao ovisiti o znanju pisanja projekata (pogotovo volonterskih udruuga),
- Upoznati javni sektor s načinom rada udruuga.

Stol C

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Skupina se jednoglasno složila da će okosnica rasprave biti očuvanje tradicije i kulturne baštine s obzirom na to da je to područje zajedničko svim organizacijama u skupini.

Na samom početku rasprave nazočni su istakli da rade na očuvanju kulturne baštine jer ona znači i predstavlja očuvanje identiteta, kako nacionalnog tako i kulturnog.

Rasprava je podijeljena u tri dijela: u prvom dijelu govorilo se o iskustvima koje sudionici imaju u dosadašnjem radu na očuvanju baštine i tradicije, u drugom dijelu ustanovljeni su problemi i izazovi s kojima se susreću, dok se u trećem dijelu pokušalo donijeti nekoliko konkretnih rješenja za ustanovljene probleme.

Zajednička iskustva sudionika u radu na očuvanju tradicije i baštine:

- Očuvanje sakralnih građevina i spomenika
- Očuvanje starih zanata
- Očuvanje starih običaja i gastronomije

Ustanovljeni problemi i izazovi na kojima OCD mogu dati svoj doprinos:

- Motiviranje djece i mladih
- Zastupljenost važnosti očuvanja tradicije i baštine u školama i drugim ustanovama
- Nedovoljna iskorištenost baštine u turističke svrhe
-

Prijedlog rješenja:

- Kulturnu baštinu i važnost očuvanja treba djeci (ne nužno učenicima, već i korisnicima) predstaviti na što zanimljiviji način (kroz organiziranje kvizova znanja, natjecanja, terenske nastave, rasprave, izlete, radionice...)
- Organizirati tematske večeri u kojima će sudjelovati i učenici ili korisnici (npr. u knjižnicama ili udrugama), poticati učenike na istraživački rad o kulturnoj baštini svoga mjesta
- Kulturnu baštinu učiniti turistički prepoznatljivim turističkim proizvodom koji donosi materijalna dobra koja se zatim mogu ulagati u daljnji razvoj, što je osobito bitno za manja mjesta (Dalmatinska zagora, otoci...) kojima nedostaje sustavnih ulaganja.

Stol D

Tema: Društvena uključenost/ isključenost

U raspravi je iznjeto mišljenje da udruge koje pružaju određenu vrstu socijalnih usluga koje su kontinuirane npr. logopedske, radno-okupacijske, psihološke, fizioterapijske itd. usluge trebao bi biti prepoznat i drugačije vrednovan. One bi jedinicama lokalne vlasti predavale planove za redovne aktivnosti (unutar svojih dugoročnih programa), kao i izvješća, a formalni odnos bi bio ugovorni u svrhu pružanja dogovorenih usluga. Ovaj pristup bi se mogao primjenjivati za razne vrste korisnika –osobe s poteškoćama u razvoju i s invaliditetom, starije osobe, osobe s određenom vrstom kronične bolesti, itd. Drugi dio sudionika je iznio mišljenje da se sve udruge ipak trebaju naći na „tržištu“ natječaja i donatora, od razine općina i gradova, pa sve do EU fondova. Te da se kroz pristup financiranja putem projekata osigurava kontinuirana analiza potreba zajednice, usmjerenost ka rezultatima, inovativni pristupi, potiče se organizacijski razvoj i kvaliteta te se transparentnim natječajnim postupcima osigurava demokratičnost i ujednačen pristup izvorima financiranja za različite organizacije.

Kroz raspravu kristalizirala se potreba za kvalitetnim i odgovarajućim upravljanjem u radu OCD-a, u svrhu ostvarivanja njihove misije. Jedan dio sudionika je naglasio kako usprkos smanjenju financijskih sredstava u proračunskim sredstvima i većoj konkurenciji na neprofitnom „tržištu“, odgovarajućim i strateškim pristupom se ipak mogu osigurati potrebna sredstva, iako je to priličan izazov.

U drugom dijelu rasprave naglasak je bio na iskustvima i percepciji komunikacije između građana i JLS. Opći dojam je da nema dvosmjerne komunikacije, odnosno da JLS u najvećem broju slučajeva ne osiguravaju metode za savjetovanje s građanima. Određeni načini uključivanja građana (koji su dio redovnih postupaka u zemljama s dužom poviješću demokracije) kroz informiranje putem jednostavnih publikacija, prisutnošću u medijima, organiziranjem redovnih tribina, ili rasprava s predstavnicima JLS ili članovima parlamenata, organiziranjem raznih radnih skupina građana, itd. nisu stalna (ili nisu uopće) praksa u Republici Hrvatskoj.

S druge strane, analizirajući vlastitu ulogu i odgovornost, tvrdnja svih prisutnih je da u takvoj situaciji neprofitni sektor nije dovoljno jak te da ne postoji konkretni zajednički cilj (ili ciljevi) predstavnika neprofitnoga sektora u smislu zagovaranja izgradnje demokratičnijeg društva na lokalnim razinama i u tom smislu ostvarivanja bilo kog oblika organiziranog pritiska. Usmjerenost predstavnika udruga je trenutno na ostvarivanje rezultata, odnos s korisnicima, održivo financiranje i razvoj organizacije, prema mišljenju sudionika.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- Vezano uz poteškoće financiranja rada udruga potrebno je razmotriti inovativne metode koje mogu koristiti:
 - iako sufinanciranje socijalnih usluga od strane korisnika nije često korišten pristup, barem minimalan doprinos od strane korisnika može pomoći udruzi za neke njene troškove, te može osigurati i drugačiji odnos korisnika prema uslugama koje su

- dostupne, a može unaprijediti donekle i kvalitetu samih usluga
- potrebno je više promovirati financiranje u udrugama iz različitih izvora, odnosno, prepoznavanje i vrednovanje udruga koje se financiraju na taj način (strateški pristup u financiranju)
 - udruge nedovoljno i neorganizirano pristupaju poslovnom sektoru i ne potiču taj sektor na veći doprinos radu udruga (npr: neoporezivo doniranje rada udruga), stoga bi bilo korisno poticati korporativni sektor na organizirani način i sa svih razina institucija civilnog društva u RH na korporativnu financijsku i drugu podršku u radu OCD-a
 - uvođenje zakonske regulative putem koje bi građani mogli imati izbor te odlučiti o izdvajanju iz njihovog doprinosa za vjerske organizacije, ili rad udruga, ili određene humanitarne organizacije (Crveni križ, ili slično)
 - uvođenje posebnih pravila za banke i slične financijsko-poslovne tvrtke kojima bi se uredilo izravno izdvajanje iz njihovog prihoda za društvene potrebe (primjer Italije)
 - udruživanje sličnih udruga, odnosno udruga s komplementarnim uslugama u mreže, koalicije, projektne timove, itd. te zajednički nastup na natjecajima. Preporuča se da Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva organizira i omogući ta udruživanja
 - udruge bi trebale pažljivije pristupiti prezentaciji potreba njihovih korisnika u smislu učinkovitijeg senzibiliziranja javnosti a time i potencijalnoj većoj spremnosti dijela te javnosti na pružanje financijske ili druge podrške
 - Potrebno je nadalje unapređivati suradnju i jačati partnerstva između javnog sektora (uključujući JLS-e) i OCD-a. To se može postizati boljim informiranjem i izobrazbom predstavnika javnog sektora o ulozi i radu OCD-a, ali i obratno, s obzirom da većina predstavnika OCD-a nije upućena u rad, mandat i načela djelovanja organizacija javnog sektora
 - Udruge se trebaju više senzibilizirati o potrebi sustavnog pristupa upravljanju projektima i projektnim ciklusima - jer je to dosta slaba karika u lancu funkcioniranja udruga. Potrebno je bolje razumijevanje „tržišta“ u kojem djeluju udruge kao i uvjeta tog „tržišta“
 - Potrebne su jasnije, strukturiranije i transparentnije postupke natjecaja za OCD-e na lokalnim i županijskim razinama. Ovo je vrlo kritično područje i postoji vrlo velika neujednačenost između općina i gradova u RH u kvaliteti provođenja njihovih natjecaja
 - Natjecaji na razini ministarstava su tehnički zadovoljavajući, ali pojedini aspekti natjecaja (npr: povratna informacija o rezultatima, rokovi objave natjecaja i procjene) trebaju biti jasniji i dosljedniji

Stol E

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Rasprava u skupini je vođena tako da se raspravljala jedna po jedna podtema, s tim da sve nisu prepoznate kao jednako važne, a doneseni zaključci odnose se općenito na glavnu temu - (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice. Na kraju rasprave doneseni

su sljedeći zaključci, odnosno preporuke za razvoj aktivnosti građana u lokalnoj zajednici. Glavni izazov je kako prepoznati lokalne resurse te kako ih upotrijebiti za razvoj lokalne zajednice i unaprjeđenje života građana i građanki u zajednici.

Ponuđena su rješenja:

- Motiviranje građana poticanjem inovativnih inicijativa i programa koji u sebi objedinjuju što više različitih resursa, a zasnovana su na međusektorskoj suradnji.
- Materijalna dobra, odnosno zapuštene javne nekretnine (prostore i površine) u vlasništvu JLS ili u državnom vlasništvu ustupiti na korištenje udrugama.
- Ulagati u ljudske resurse, a osobito u djecu, umirovljenike te poticati korporativno volontiranje.
- Nematerijalna, kulturna dobra, kulturna baština i prirodna baština su nedovoljno iskorišten razvojni potencijal lokalne zajednice.

Obrazloženje: Kroz devedesetominutnu raspravu prepoznat je institut javnog prostora i javne površine kao nedovoljno iskorišten resurs koji se kroz međusektorsku suradnju, prije svega organizacija civilnog društva i drugih neprofitnih subjekata i inicijativa građana te jedinica lokalne zajednice koje imaju vlasništvo nad tim prostorima ili mogućnost da koriste takve zapuštene nekretnine u vlasništvu države, može iskoristiti kao prostor za razvijanje građanskog aktivizma. Kao drugi, nedovoljno prepoznat i svakako neiskorišten resurs, a imajući u vidu potrebu razvijanja međusektorskog pristupa i partnerstva je tzv. korporacijsko volontiranje i općenito neiskorištena mreža volontera. Stoga se preporuča ulaganje u izobrazbu i motiviranje volonterskih mreža, posebno neiskorištenih volontera u privatnom sektoru, umirovljenika, te djece i mladih kroz organiziranje zajedničkih akcija. Sljedeći neprepoznati resurs su lokalne udruge, kojih ima jako puno, a koje zbog nedovoljne izobrazbe i podkapacitiranosti ne ostvaruju projektna sredstva te na određeni način ostaju isključene iz građanskog aktivizma u zajednici ili ne sudjeluju u dovoljnoj mjeri. Osim volontera, građana i zaposlenih u privatnom sektoru, te lokalnih udruga, nedovoljno su iskorišteni kapaciteti javnih ustanova, škola, te sportskih organizacija, koje treba motivirati te podučiti u smislu jačanja kapaciteta za sudjelovanje u razvojnim lokalnim inicijativama i pripremiti ih, odnosno podići razinu osposobljenosti za sudjelovanje u projektnim i programskim natjecanjima.

Zaključno, prepoznata je važnost motivacije kroz zajedničke aktivnosti lokalnih subjekata, tj. iskorištavanje ljudskih resursa lokalne zajednice, te važnost edukacije, odnosno podizanja kapaciteta kroz međusektorsku suradnju, i to za:

- pisanje projekata, osobito projekata za EU fondove i pripremu za iskorištavanje sredstava iz strukturnih i kohezijskih fondova EU;
- prepoznavanje i iskorištavanje lokalnih resursa;
- djelovanje kroz već postojeće programe i mreže kao što su LAG-ovi i LPZ-i;
- umrežavanje i povezivanje kroz razvijanje suradnje i partnerstva na zajedničkim akcijama i projektima.

Kao primjeri moguće lokalne suradnje i povezivanja navedene su ideje suradnje s kotarevima i mjesnim odborima na iskorištavanju zapuštenih površina za uređenja dječjih igrališta te prostora za odrasle (besplatne sprave za rekreaciju i sport na otvorenome - sustav javne teretane dostupne svim građankama i građanima); radionice na otvorenom koje imaju cilj predstaviti rad lokalnih udruga građanima i motivirati ih na uključivanje ili

manifestacije kao što je „Sajam mogućnosti“; iskorištavanje kulture kao izvanrednog polja za razvijanje kreativnosti i inovativnih ideja, kao što je npr. ideja asertivnih grafita koji šalju pozitivnu i afirmativnu poruku o lokalnoj zajednici kao mjestu ugodnog življenja za sve, a osobito za djecu; razvoj tzv. generacijskog prijenosa znanja, odnosno iskorištavanje potencijala umirovljenika i suradnja s djecom i učeničkim zadrugama.

Stol F

Tema: (Neistražene) mogućnosti lokalne zajednice

Nakon provedene rasprave oko ponuđenih podtema, sudinici su se složili u ocjeni da je najzahtjevnije motivirati građane pa se čitava rasprava vodila upravo oko te teme.

Rasprava je započela tezom kako su građani RH otuđeni od političkih procesa što se osobito odražava na mladima. U RH postoji veliko nepovjerenje građana prema organizacijama civilnoga društva, a pasivnost građana velika je i onda kada se odlučuje o pitanjima nekih njihovih osobnih prava. Pri tom je istaknuto da je mlade ipak teže pridobiti ne samo za politički angažmane već i u neprofitni sektor odnosno civilno društvo, nego stariju populaciju. Upravo mladi koji predstavljaju nakreativniji sloj društva - neaktiviran potencijal lokalnih zajednica, potpuno su odgojno zapušteni, te odrastaju nesvjesni činjenice da aktivizam predstavlja odgovornost prema zajednici u kojoj djeluju i rade. Možda je dijelom tome kriva i nezaposlenost koja vodi do društvene isključivosti, no zaključeno je da je uzrok izostanak odgoja za građansko društvo u sklopu formalnog obrazovnog sustava. Slijedom rečenog, rasprava se vodila u pravcu iznalaženja načina pristupanja mladima koji sami po sebi trebaju biti oprezni, pomno osmišljivi i maštoviti. Tijekom rasprave izneseni su primjeri pozivne prakse uključenja mladih, i to raznih društvenih slojeva te pozitivni primjeri uključenja starije populacije iz čega se iznjedrene neke smjernice i zaključci.

Prijedlozi za dionike u lokalnoj zajednici:

- **Obrazovanje.** Potrebno je obrazovati mlade ne samo kroz neformalne oblike obrazovanja, već treba lobirati kako bi se kroz sustav obrazovanja mladi odgajali otvoreni prema civilnog društva. Obrazovni sustav naime potiče samo konvencionalni aktivizam vezan uz političke stranke i izbore, a ne potiče nekonvencionalne oblike aktivizma niti ističe vrijednost kako aktivizma tako i volontiranja i općenito civilnog društva kao društvenog kapitala i korektiva vlasti.
- **Vlastiti primjer.** Neobično je važno vlastitim primjerom pokazivati da su promjene moguće, i da su moguće i bez velikog novca. Naime, mnogi ne vide mogućnosti rješavanja problema bez novca, dok upravo primjerom dobre prakse, organiziranosti, volonterizma, mogu pokazati i dokazati da su ponekad za rješenje problema dovoljni dobra ideja, aktivizam, volonterstvo i ljubav (makar to možda zvuči kao klišej).
- **Korist/nagrade.** Uvijek je potrebno motivirati građane nekom nagradom: nekome je nagrada putovanje, nekome priznanje u vidu plakete, nekome tečaj, nekome ugodna atmosfera uz čaj i kolačiće, nekome je nagrada iskustvo koje će mu poslužiti

u budućoj profesiji i sl.

- Mediji. Mediji nisu presudni u motiviranju građana, no bilo bi poželjno imati razrađenu medijsku strategiju. Pri tom je vrlo važno kakvu poruku šaljemo jer i poruka sama po sebi govori o nama. Poruka uvijek treba biti kratka, jasna uvijek afirmativna, nikada negativna, rušilačka ili huškačka.
- Kreativnost i upornost. Premda kreativnost i upornost stavljamo na posljednje mjesto, to činimo stoga što želimo istaknuti ovaj aspekt kao najvažniji. Razvoj civilnog društva, a samim time i motiviranje građana je proces. Taj proces može se mijenjati i razvijati skupa s razvojem svakog pojedinca, svake organizacije ali društva u cjelini. Zato treba biti uporan, imati viziju, biti kreativan te ulagati napor u ostvarenje zadanog cilja. Bez vlastitih angažmana neće biti niti razvijenog civilnog društva.

Stol G

Tema: (Ne)razvoj lokalne zajednice

U raspravu smo krenuli tako što smo se pokušali fokusirati na ono što smo u skupini prepoznali prioritetnim temama unutar zajedničkog nazivnika razvoja lokalnih zajednica. Tako smo kroz pitanje što najviše priječi razvoj lokalnih zajednica iz kojih dolazimo, došli do slijedećih poteškoća:

- Nesuradnja u javnom sektoru;
- Izostanak građanskog organiziranja;
- Nedostatak svijesti pojedinaca i pojedinki da imaju građansku moć i da su relevantni društveni akteri;
- Izostanak prepoznavanja prioriteta od strane jedinica lokalne samouprave (JLS);
- Izostanak zajedničkih istupa organiziranog dijela civilnog društva, kako bi JLS ukazali na prioritete potrebe u zajednici (udruge se bave svojim, partikularnim problemima, a malo se bave onim zajedničkim problemima i njihovim zajedničkim artikuliranjem prema nadležnima za njihovo rješavanje);
- Ne radi se kontrola dodijeljenih sredstava i prostora.

Do preporuka se došlo pokušavajući odgovoriti na pitanje što mi, kao civilno društvo možemo učiniti za unaprijediti spomenute probleme - što učiniti, a da je usmjereno prema JLS, što učiniti, a da je usmjereno prema građankama/ima i što sami činiti, kao organizirano civilno društvo:

- U svakoj zajednici bi trebao postojati neka pokretačka inicijativa, skupina koja bi informirala, poticala akcije drugih i pomagala povlačenje sredstava za tu lokalnu zajednicu - poželjna bi bila velika kampanja koja bi radila na osvještavanju građanski i građana da posjeduju moć utjecaja i njihovu motiviranju za aktivno građanstvo, za udruživanje i samo-organiziranje;
- Civilno društvo bi trebalo inzistirati na daljnjem unapređivanju određivanja prioriteta u lokalnim zajednicama i transparentnijem dodjeljivanju/ulaganju sredstava, također bi aktivno trebalo raditi monitoring tih procesa;
- Lokalne zajednice bi trebale na uključiv način razviti odgovarajuće strategije razvoja i civilno društvo bi trebalo zagovarati da se takve strategije, koje će u procesu izrade već uključivati sve relevantne dionike iz lokalne zajednice;

Preporuke:

- treba raditi na većoj koheziji unutar organiziranog civilnog društva (udruge bi trebale prepoznati zajedničke interese, interese za održivost civilnog društva i razvoj lokalne zajednice i po tim pitanjima moći nastupati zajedno - forumi udruga bi mogli biti takva mjesta zajedničkog prioritiziranja i nastupa prema drugim važnim dionicima);
- treba raditi akcije osvještavanja nadležnih u JLS-ima da su im udruge veliki razvojni resurs, prezentirati im primjere dobre prakse iz drugih lokalnih zajednica i graditi suradnju razvijajući i povelje o suradnji;
- građane treba osvijestiti da imaju moć utjecaja i osigurati mogućnost učinkovite pritužbe na loše usluge koje im pružaju JLS, a sve u cilju građenja JLS kao transparentnog i kvalitetnog servisa građana/građanki i razvijanju aktivnog građanstva.

Stol H

Tema: Društvena uključenost/ isključenost

Izoliranost i društvena isključenost u otočkim i ruralnim sredinama

Predstavnici otoka Rave i Slanog istakli su probleme malih sredina koje zbog infrastrukturne izoliranosti, a osobito prometne izoliranosti ne uspijevaju iskoristiti svoje potencijale i time pridonijeti većoj zapošljivosti mladih i revitalizaciji njihovih sredina. Naveli su probleme infrastrukture - promet, opskrbu vodom, stabilnim napajanjem strujom i telekomunikacijskim vezama. Na primjeru Rave su ukazali na velike potencijale mikropodručja koja mogu dobiti pravu afirmaciju uz dodatna ulaganja. (Primjer: nagrade za kvalitetu ulja.) Otok Rava bi mogao privući veći broj mladih obitelji i osigurati im zapošljavanje u području poljoprivrede. Trenutno poljoprivredna zadruga nudi jedno radno mjesto, ali ne uspijeva privući kadar zbog neadekvatnog voznog reda brodova i visoke cijene transporta. Dok tijekom vikenda veliki broj mladih dolazi na otok pokušavajući sačuvati svoju imovinu i održati imanja. Sela oko Slanog imaju sličan problem iako su povezane cestama, ali bez osiguranog javnog prijevoza.

Sudionici su raspravljali o potrebi da se prekine začarani krug u kojem su uvjeti loši i ne omogućuju dolazak ljudi te slabog interesa ljudi da utječu na promjenu tih uvjeta. Sudionici su isticali ulogu države tj. javnog sektora za rješavanje tih pitanja, ali i otvorili potrebu za jačim aktiviranjem građana koje može rezultirati kreativnim rješenjima i ostvarivim projektima. Spominjali su i mogućnost istraživanja rješenja u drugim dijelovima EU za slična područja npr. otoci u sjevernom moru koji su organizirali niskobudžetni prijevoz između otoka i s kopnom.

Starije osobe i međugeneracijska solidarnost

Pitanje starijih osoba je proisteklo iz analize malih sredina s demografskim neujednačenostima u kojima je skrb o starijim osobama jedan od socijalnih prioriteta. Organizacije civilnog društva su uključene u pružanje usluga u zajednici i to u nekim područjima u kojim se provodi program Pomoć u kući i Dnevni boravak i pomoć u kući koje financira Ministarstvo socijalne politike i mladih. Kako se planira reorganizacija programa s predvidivim rezanjem proračuna, sudionica iz Slanog je istakla posljedice

takve odluke. Drugi sudionici su predlagali kombinirano financiranje uz korištenje ESF-a, što se nije učinilo prihvatljivim zbog potrebe da se osigura sufinanciranje. Također je istaknuto da je financiranje programa Pomoć u kući i Dnevni boravak i pomoć u kući, usprkos nedostacima i riziku, ipak privilegirana djelatnost i to za manji dio korisnika zbog osiguranog kontinuiranog financiranja. Sudionici su na kraju rasprave ustvrdili da je projektno financiranje socijalnih usluga neprihvatljivo te da se treba zalagati za licenciranje i osiguravanje kontinuiteta rada i osiguranja organizacijskog hladnog pogona. otvorila se i tema uključivanja volontera makar su uočene predrasude o ograničenjima toga angažmana. Sudionici su podijelili i dobra iskustva te programe izobrazbe i tehničke pomoći u području rada s volonterima. Došlo se do zaključka da je nužno ulagati u podizanje stručnih kapaciteta kako bi se postojeći resursi bolje upotrijebili. Sudionici su komentirali i najavljene promjene Zakona o socijalnoj skrbi koje će dovesti u nepovoljniji položaj kako korisnike tako i pružatelje usluga u zajednici. Na prijedlog da treba zagovarati za povoljnije uvjete, sudionici su isticali probleme u komunikaciji s Ministarstvom te istakli potrebu međusobnog povezivanja u postupcima zagovaranja.

Osobe s posebnim potrebama

Dvije sudionice su uključene u pružanje usluga osobama s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom te su predstavile različite standarde u pružanju usluga – u državnoj ustanovi i u udruzi građana. Djelatnost udruge je ugrožena zbog najavljenog rezanja proračuna, ali je ugrožena i stalnim manjkom ljudskih resursa. Naime, udruge osnivaju uglavnom roditelji djece s teškoćama koji imaju jako velike obveze u skrbi za dijete te su iznimno naprežu kako bi ostvarile što bolje uvjete za svoju djecu. U toj kategoriji najugroženije su osobe s teškoćama starije od 21 godinu čiji roditelji ne mogu osigurati potrebnu skrb. Uloga građana i OCD-a je nezamjenjiva u zagovaranju i razvoju dodatnih usluga, ali je zamor članova prirodan te su potrebni i drugi kako bi se osigurala potrebna potpora. Udruge su zadnjih godina postigle visoku razinu profesionalnosti i razvile više usluga u zajednici, a najavljene promjene ugrožavaju i snažno demotiviraju aktiviste.

Komunikacija građana i JLS

Skupina je raspravljala i o potrebi uspostavljanja Standarda kvalitete rada JLS i nadziranja provođenja tih standarda. Svi su imali prigovore na način komunikacije JLS i građana te na nedovoljnu transparentnost rada. Uočili su i određene pozitivne promjene u provođenju transparentne dodjele sredstava OCD-ima na poticaj revizije koja se provodi. Zakoni i pravilnici bez odgovarajućeg nadzora nemaju pravi učinak. Također su isticali potrebu odgovornosti samih građana koji trebaju komentirati i slati prigovore ukoliko se usluge ne pružaju na adekvatan način.

Zaključci:

- Stavovi građana mogu bitno utjecati na pozitivne promjene. Nužna je motiviranost tj. hrabrost i borbenost kako bi se utjecalo na nepovoljno stanje.
- Nužno je ulagati u informiranost i podizanje razine znanja građana i organizacija o relevantnim temama kako bi se mogla kreirati nova rješenja.
- Poznavanje logike projektnog ciklusa, a osobito načina kreiranja, provedbe i praćenja projekata financiranih iz fondova EU je važno poticati i omogućiti što više besplatnih edukacija na tu temu. Postoji predrasuda da je toga bilo dovoljno.
- Povezivanje unutar civilnog društva te suradnje među sektorima treba biti poticano.

- Uloga jedinica lokalne samouprave bi mogla biti - facilitator suradnje u zajednici.
- Zanemarene su mogućnosti poslovnog sektora u potpori radu OCD-a i rješavanju problema zajednice. Potrebno je unaprijediti znanja na tu temu.
- Poticanje društvenog poduzetništva je jedan od mogućih doprinosa boljem rješavanju problema u zajednici.
- U rješavanju problema zajednice nužno je uključivati različite dionike. Uloga medija također može biti aktivnija.
- Potrebno je ulagati u kapacitete JLS za uključivanje građana u rješavanju pitanja zajednice, te u komunikaciju s građanima. Njihova su znanja nedovoljna, i nemaju priliku za razmjenu iskustava.
- Najava izmjene socijalne politike može nepovoljno utjecati na rješavanje problema zajednice, pa je nužno razmišljati i načinima kompenziranja jazova koji mogu nastati.
- Potrebno je povezivati mlade ljude u operativne timove koji mogu uz podizanje stručnih znanja doprinijeti kreiranju novih rješenja u svojim zajednicama i privući sredstva iz fondova EU.

Stol I

Tema: Društvena uključenost/ isključenost

Najviše vremena skupina je posvetila analiziranju suradnje među sektorima. Nedostatak konstruktivnog dijaloga i razmjene informacija, svijest građana o potrebi većeg sudjelovanja u donošenju odluka, odnosno svijest da su udruge predstavnici građana i da trebaju koristiti mehanizme i tehnike zagovaranja i poticanja na međusobni razgovor.

Velik problem jest i nedostatan interes građana za aktivnosti organizacija civilnoga društva i često loša posjećenost događanjima, radionicama, tribinama i sl.

Nedovoljna povezanost unutar sektora, loša komunikacija, dijeljenje na „velike i male“, sebičnost i neosnovana konkurencija. Vrlo često se zaboravi da na misiju i viziju udruge koja kaže da treba biti transparentan, tolerantan, otvoren prema novim članovima, korisnicima, nositeljima ideja razvoja, pokretačima dijaloga, inicijatorima suradnje isl. Što nerjetko izostane, i na nekim područjima upravo predstavnici udruge ne daju dobar primjer.

Izvučen problem koji je jednako globalan kao i lokalni, jest NEZAPOSLENOST, koja stvara letargiju i nezadovoljstvo u sredinama u kojima radimo. Problem je tim veći što se o mogućnostima zapošljavanja ni u jednoj sredini ne razmišlja strateški, niti jedna sredina ne prepoznaje udruge kao generator zapošljavanja i kreiranja radnih mjesta.

Kao specifične probleme, ali prisutne u svim zajednicama, osvrnulo se i na temu alkoholizma te položaja osjetljivih skupina kao što su stari i osobe s posebnim potrebama. Alkoholizam kao problem je dosta prikriven tradicijom i običajima, pa se pijenje smatra djelom kulture podneblja. Problem je izraženiji lošijom ekonomskom situacijom što u povećava broj nasilja u obitelji, odnosno gotovo 80% prijava uključuje i alkoholizam.

Udruge koje se bave osobama s posebnim potrebama imaju poprilično poteškoća u svome radu. Teško se financiraju, vlastite prihode ne mogu ostvariti, lokalna samouprava na prvo mjesto stavlja financiranje sportskih udruga (mada se ne umanjuje i njihova potreba i vrijednost) dok udruge osoba s posebnim potrebama funkcioniraju od članarina, dobrovoljnih priloga, često rade u neuvjetnim prostorima i ne uspijevaju utjecati na JLS da u infrastrukturnim zahvatima ne zanemare ugradnju rampa, prilaza i sl.

Briga za stare je također nedovoljno pokriveno područje, posebno u ruralnim sredinama. Nedostatak je ustanova, ali dodatno problem koji će tek doći jest i programi resornog ministarstva za pomoć staračkim domaćinstvima koji se gase, a time i udruge koje se sada brinu za tu populaciju, ako nemaju dovoljno jaku strukturu za socijalne fondove morat će se zatvoriti.

Zaključci i prijedlozi:

- Razvijati suradnju između svih sektora i primjenjivati dobru komunikaciju (redovna razmjena informacija, razmjena materijala, informiranje o projektima...)
- OCD i građani trebaju biti malo „agresivniji“ i nametati se u procesima donošenja odluka, sudjelovati u raznim tijelima, motivirati građane da koriste demokratske metode da se čuje i njihov glas (sudjelovati u javnim raspravama, organizirati i pozivati građane na javna događanja, čitati odluke i prosljeđivati u zajednici)
 - Uključivati se u donošenje strategija lokalnog razvoja (ponuditi se ili natjecati za mjesto u radnim tijelima)
 - Ne dozvoliti da JLS prepuste osjetljive skupine da se brinu sami za sebe, odnosno da budu rješavani kratkoročnim projektima (osnivati radne skupine pri JLS koje će brinuti za te kategorije i poticati da se JLS izbori za dodatna sredstva, odnosno da budu zainteresirani za povlačenje fondova)
 - Suradnja, a ne konkurencija među OCD, razmjena informacija. Zbližavanje udruga da bi se koristile pojedinačnih prednosti (korištenje suvremenih internetskih mogućnosti, ali i pješačiti tamo gdje to nije moguće, uvesti „biro“ OCD gdje će se vidjeti što je kojoj organizaciji u mandatu, koja je gdje polučila dobre rezultate, primjere uključenosti i kako to valorizirati...)
- Stalno raditi na analizi komparativnih prednosti područja i kako njima riješiti probleme
- Nastojati ne „dodvoravati“ se natjecajima i raditi projekte za koje unaprijed znamo da nisu primjenjivi za naše područje, već se dobrom analizom nametnuti u kreiranju prijedloga za buduće natjecaje.
- Nitko ne može riješiti sve probleme, tako ni OCD nemaju rješenje za sve, ali u svemu mogu dati svoj doprinos (svaki od nas ima određenu stručnost i znanje na određenom području, sektorski trebamo razmišljati i biti na raspolaganju)
- Ne zaboraviti da smo glas građana
- Poticati građanski aktivizam i jačati snagu sektora
- Dodatno raditi na poticanju zapošljavanja, jednim dijelom možemo poduprijeti smanjenje nezaposlenosti kao ekonomske kategorije, ali jako puno možemo napraviti kroz socijalnu kategoriju (smanjiti društvenu isključenost nezaposlenih kroz volonterstvo, radionice prekvalifikacija, društveno poduzetništvo i sl.)

Sudionici događanja u Splitu:

Janeta Alilović
Zora Bezek
Ivan Bilopavlović
Nina Bjelovučić
Mirjana Biluš
Matea Brbora
Nikolina Burđelez
Meri Butrić
Mirela Buturović
Ivana Čarapina
Snježana Čotić
Ante Ćurković
Danijela Deković
Dodić Franjo
Domitrović Željko
Ilija Đekić
Dijana Filipović Grčić
Marijana Frček
Tihana Glavurtić
Ivo Matulić
Tajana Grbin
Joško Hajdić
Paško Ivanović
Ivona Jadrić
Snježanka Jadrijević
Luka Ježina
Živana Junaković
Snježana Jurica
Ljiljana Kadljić Pulić
Irena Klarić
Kolega Marta
Veljko Martinović
Mihajlo Kragulj
Iva Lukin
Mirjana Mamić
Anja Marković
Mladen Masar
Mikas Darko
Marija Mikulić
Ančica Milković
Anja Mitrović
Vesna Mitrović
Martin Mrša
Eldis Mujarić
Rada Mužinić
Danijela Vrdoljak Svilokos
Jadranka Novaković

Marija Novaković
Janina Pavić
Simona Pavlović
Petar Periš
Lidija Pešut
Dunja Pivac
Ivica Pivačić
Nikola Popovac
Nenad Popović
Anica Proleta Majić
Ivica Puljan
Ante Puljević
Tea Radić
Miroslav Radosavljević
Moreta Rakvin
Ada Reić
Meri Rogošić
Taki Rudić
Aliče Runjić
Milojka Skokandić
Igor Spetić
Nataša Sunara
Esmeralda Sunko
Šandrić Sanda
Igor Šarić
Antonija Štrkalj
Luka Lukin
Ana Tandara
Ljubo Tomić
Sandra Tuta
Dino Varenina
Mladen Varenina
Jasna Milašinović
Ivana Vučković
Nikolina Vugdelija
Matija Vukušić
Mirjana Kučer
Milan Bijelić
Tanja Radić
Nives Ivelja
Patricija Granić
Aleksandra Janjić
Senka Klarić
Katarina Matijašević
Vesna Dujjić
Marija Pletikosa
Jany Hansal
Dana Jurman Jalus

Slobodan Škorelja
Željana Buntić-Pejaković
Nada Boras
Bruno Petrušić
Đordana Barbarić
Dado Lelas

Najaktivisti i najaktivistice:

Janet Alilović
Ivana Čarapina
Dubravka Čmelić
Franjo Dodić
Željko Domitrović
Jerko Gospodnetić
Paško Ivanović
Snježana Jurica
Davorka Kitonić
Senka Klarić
Mihajlo Kragulj
Iva Lukin
Vesna Mitrović
Eldis Mujarić
Jadranka Novaković
Petar Periš
Dunja Pivac
Anica Proleta Majić
Ivica Puljan
Miroslav Radosavljević
Moreta Rakvin
Lovro Skračić
Igor Spetić
Nataša Sunara
Sanda Šandrić
Igor Šarić

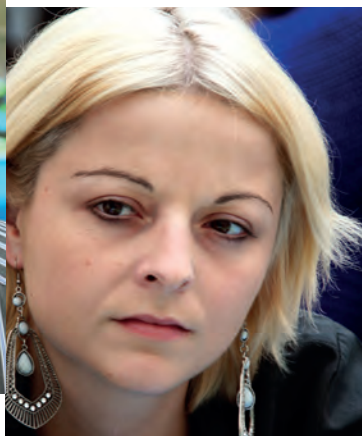
RIJEČ JE O EUROPI
RIJEČ JE O **VAMA**

Pridružite se raspravi

Europska godina građana

<http://zaklada.civilnodrustvo.hr>